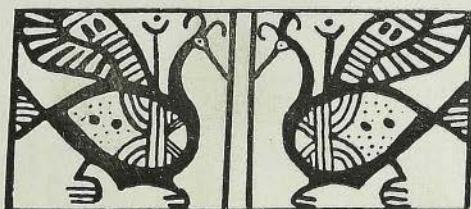

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΥΠΡΟΣ

ΔΗΜ. ΧΑΜΠΟΥΛΙΔΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΜΑΡΙΑ
ΠΑΤΤΙΧΗ, ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ ΚΙΚΑ ΠΟΥΤΑΧΕΡΙΟΥ,
ΑΝΤ. ΔΕΛΩΝΗΣ, Α. ΣΤΑΜΑΤΣ, Α. Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΚΥΠΡΟ-
ΔΕΩΝ, PREVERT, ΗΒΗ ΑΚΤΛΑ, ΜΑΡΙΑ ΠΥΛΙΩΤΟΥ, ΔΕΚΑ
ΑΥΣΤΡΑΛΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ.

154

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΥΠΡΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Υπεύθυνος εκδότης: ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

Άνδροκλέους 2, Λευκωσία.

Έτησία συνδρομή	£1,500 μίλς
Έτησία συνδρομή δια βιβλιοθήκες, σχολεία, οργανισμούς	£2,000 μίλς
Έτησία συνδρομή έξωτερικῶν	£2,500 μίλς
Τιμή Τεύχους	£0,150 μίλς

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται. Κλισὲ καὶ φωτογραφίες ἐπιστρέφονται.
Τὰ ἀνάτυπα πληρώνονται ἀπὸ τὸν συγγραφέα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδες
ΔΗΜ. ΧΑΜΠΟΥΛΙΔΗ: Πέντε ποιήματα	157
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ: Δυὸ ποιήματα	268
ΜΑΡΙΑ Σ ΠΑΤΤΙΧΗ: Τὸ Τηλεγράφημα (διήγημα)	260
Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗ (μετ.): Δέκα σύγχρονοι Ἀστραλοὶ ποιητὲς	263
ΚΙΚΑΣ ΠΟΥΤΑΧΕΡΙΟΥ: Ἡ Μαριονέττα (διήγημα)	269
ΑΝΤ. ΔΕΛΩΝΗ: Οἱ νέοι κι ἡ ποίηση	270
ΑΝΤΕ ΣΤΑΜΑΤΣ (μετ. Γεωργιάδης Κυπριόλεων): Ὁ γυρισμὸς τῆς πεταλούδας (ποίημα)	275
PREVERT: (μετ. Ἡβῆς Χρυστοδούλου, Ἀκύλα) Νοσοκομεῖο Σιωπῆ (ποίημα)	276
ΜΑΡΙΑ Σ ΠΥΛΙΩΤΟΥ: Μνημόσυνο (ποίημα)	277

ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ — Κ. Χ ρ υ σ ἄ ν θ η : Τρία σχόλια — ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ —
Κ. Χ ρ υ σ ἄ ν θ η : Γ. Φιλίππου Πιερίδη «Τέσσερα θέματα λόγου», Ἄ. Ἄ. Γεωργιάδη
Κυπριόλεοντα «Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι» — ΓΕΝΙΚΑ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑ-
ΦΙΚΟ ΔΕΛΤΟ.

Υπεύθυνος κατὰ τὸν νόμον: Δρ Κ. Χρυσάνθης.
Τυπώθηκε στὰ Τυπογραφεῖα «ΘΕΟΠΡΕΣ», Λευκωσία.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΥΠΡΟΣ

Πνευματική Όμάδα: ΦΡΙΞΟΣ ΒΡΑΧΑΣ, Κ. ΜΟΝΤΗΣ, ΤΑΚΗΣ ΦΥΛΑΚΤΟΥ,
Α. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ, Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ
Υπεύθυνος: ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ΄

Ίούλιος 1973

ΑΡ. 154

ΠΕΝΤΕ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Τριαντάφυλλο μετρίας σωματικής διαπλάσεως
ξθεάθη για τελευταία φορά στο στήθος μιας ωραίας
κόρης.

Έκτοτε αγνοείται ή τύχη του...

Ο,ΤΙ ΜΟΥ ΣΥΜΒΗ

“Ο,τι μου συμβή την ημέρα,
ὄ,τι πάθημα μου ἔρθει ἀπὸ τῆ σκληρῆ
πραγματικότητα τῆς καθημερινῆς ζωῆς,
θὰ τὸ καταγγείλω σὲ σένα· θὰ κάμω ἀναφορά
σὲ σένα τὸ ἀδέκαστο ὄνειρο,
ὦ ἀγαπημένη!

ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ...

Γεννήθηκα στὸν ἀστερισμὸ τοῦ χαμόγελου!
Γι' αὐτὸ εἶμαι τυχερὸς πὺ σέ συνάντησα.
Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἢ κορωνίς τῆς κτίσεως.
Τὸ χαμόγελο εἶναι ἢ κορωνίς τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς!

ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΜΕΝΗ

Μοῦ χαμογέλασες μιὰ φορά;
εἶσαι καταδικασμένη νὰ μένεις χαμογελαστή
μέσα στὴ μνήμη μου
αἰώνια, ὅσο ὑπάρχω!

ΠΟΣΕΣ ΦΟΡΕΣ...

Πόσες φορές νὰ σοῦ τὸ πῶ, ἀλήτη λογισμέ,
νὰ μὴ συναναστρέφεις τὸν χλωμιασμένο αὐγερινό;
Μπορεῖ ἀκόμα νὰ μὴν ἔκαμε αἰμόπτυση!
“Ὁμως βρίσκεται σὲ προφυματικὸ στάδιο.
Δέ βλέπεις τὴν τόση χλωμάδα πὺ εἶναι ἀπλωμένη
στὸ πρόσωπό του;...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΜΠΟΥΛΙΔΗΣ

ΔΥΟ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΠΟΡΟΣ

Οί λεμβοῦχοι θαρκαρίζουν, τὰ περατίκια μιὰ καὶ εἴκοσι μονάχα.
 Ἄλλοτε βάζανε φλουρὶ στὸ στόμα τῶν νεκρῶν
 μὰ τώρα φτήνησε ἡ ζωὴ, τὸ ναῦλο τῶρριξε ὁ Βαρκάρης.
 Στὲς Σαρωνίδες αὔρες
 κυμαίνεται ἡ ρέμβη κι' ὁ χιτώνας τῆς Τροιζηνίας,
 τὰ πρωτινά, μυλόπετρα ἀνεργη, ἀκουμποῦνε στὸ μουράγιο.
 Στὸ ταβερνάκι τοῦ γιαλοῦ μετροῦνε
 πόσες θαποριές περνάει τῶνα πλοῖο τ' ἄλλο,
 λέει ἡ ρετσίνα τὸν καημὸ τοῦ πληγωμένου πεύκου,
 τὸν χτύπο τοῦ ξυλοκόπου χρόνου στὸ κορμὶ μας
 κι' ἡ μυρωδιὰ ἐνὸς χταποδιοῦ στὴ θράκα
 χορταίνει πεντακισχιλίους.
 Ἄγγελος νᾶμουνα ψηλὰ νὰ βγῶ νὰ δῶ
 ποτάμια νὰ κυλοῦν τὰ φῶτα
 ὄλων τῶν ἐπιτάφιων τῆς Ἑλλάδας,
 νὰ πάρω τὸν ἀνασασμὸ ἀπ' τ' ἀνθοστόλισμά τους.
 Μείναμε μεγαλοβδομαδιάτικα χωρὶς ἓνα κερὶ στὰ χέρια,
 ἀμετάλαθοι.
 Τὰ κρίματά μας εἶπαμε στὸν ἄνεμο
 πούφυγε βιαστικός χωρὶς νὰ δώσει τὸ συγχώριο.
 Δὲ νηστέψαμε τὸ λάδι,
 δὲ νηστέψαμε τὸ μῖσος, τὴν ἀσέλγεια.
 Τὰ σχέδια μας καὶ τὰ ὄνειρά μας κιονόκρανα
 χάμω στὸ δρόμο καὶ τὰ νερά τοῦ μαρμάρου ποῦ χάνονται
 σὰν τῆς Ἀγιάς—Σοφιάς.
 Τώρα περνοῦνε μὲ κερὶὰ ποῦ σθῆνει ὁ βραδινὸς βοριάς,
 μὲ φιλαρμονικὲς βουβές,
 τώρα κρατοῦν στὸν ὄμο ἐπιτάφιους ἀστόλιστους
 γιὰ νεκροὺς Θεοὺς ποῦ δὲν προσδοκοῦμε ν' ἀναστηθοῦν
 ποῦ τοὺς μοιρολογοῦν
 μὲ τὰ μαλλιὰ χυμένα σὰν χειμάρρους φθινοπωρινούς.
 — Τί περιμένεις νᾶβρεις στὸ λεμονοδάσος,
 τῶδειρε τὸ χαλάζι κι' εἶναι νὰ τὸ κλαῖς.

Πόρος 11.4.1969

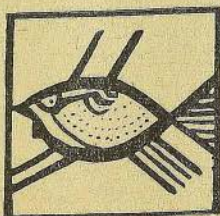
ΑΝΟΙΓΜΑ

Πρέπει νὰ θάλουμε τὰ πράγματα
 σὲ μιὰ καινούργια κολυμπήθρα
 νὰ τοὺς δώσουμε ἓνα καινούργιο ὄνομα,
 νὰ τοὺς φορέσουμε ἓνα γαλάζιο θαφτιστικὸ φορεματάκι
 εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς γιατί μείναμε ζωντάρφανοι,
 εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ ποῦ τὸν σταυρώνουμε

ἐκ περιτροπῆς ἢ μαζί ὄλοι, καθολικοί, Ὁρθόδοξοι καὶ λοιποί,
 εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.
 Σήμερα θέλω νὰ παίξω μὲ τὲς λέξεις
 γιατί ὄλα γύρω παίζουν καὶ γελοῦν, εἶν' "Ἀνοιξη
 κι' ἀνοίγουν ὄλα—μὲ συμπαθάτε πὺ πεζολογῶ
 σὲ τετριμμένο θέμα, πὺ θάζω κόμπους λάσπη κι' ἄχυρα
 γιὰ μιὰ μικρὴ φωλιά πὺ νὰ κρατεῖ μπορεῖ
 καὶ νὰ χαρεῖ πέντε—ἔξη χελιδόνια.
 Ἄνοίγουν τ' ἄνθη καὶ τὰ μάτια κι' οἱ οὐρανοί,
 ἀνοίξαν ὄλοι οἱ τάφοι τῶν ἀναστημένων.
 Ἄνοίγουν τὰ ζωγραφισμένα αὐγὰ τῶν πουλιῶν,
 ἀνοίγει ὁ νοῦς, ἀνοίγει κι' ἡ καρδιά,
 ἀνοίγουνε τὰ χεῖλη γιὰ νὰ τραγουδήσουν.
 Ἄνοίγουν τὶ ρουθόνια, τὰ πλεμόνια νὰ ὀσφρανθοῦν,
 ἀνοίγουν οἱ χιονισμένοι δρόμοι τῶν βουνῶν,
 ἀνοίγουν οἱ μαστοὶ τῆς προβατίνας.
 Ἄνοίγουνε τὰ ράμφη τὰ χελιδονόπουλα,
 οἱ δροσερὲς παλάμες τῶν πλατάνων
 τὰ πυροβόλα τ' ἄνθη τῆς ροδιᾶς ἀνοίγουνε φωτιὲς ζωῆς.
 Ἄνοίγουν τὰ πανιά τὰ τρεχαντήρια νὰ καλαρμενίσουν,
 ἀνοίγουν τὰ παράθυρά τους οἱ ἄρρωστοι,
 ἀνοίγει ἡ ἐλπίδα τοῦ φυλακισμένου.
 Ἄνοίγουν οἱ κυβέλες γιὰ τὸν πρῶτο τρυγητὸ,
 ἀνοίγουν τὰ φτερά τ' ἀητόπουλα
 κι' οἱ θαλασσοσπηλιὲς ἀνοίγουνε στὸν ἥλιο.
 Ἄνοίγουν οἱ ἄγγελοι τὸ τετράδιό τους
 νὰ ζωγραφίσουνε τὴν ὁμορφιά τούτου τοῦ κόσμου.

Μαχαρᾶς 10.5.1970

ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

(διήγημα)

Στο σταθμό του τραίνου ένα ανόμοιο πλήθος περίμενε. Οί πόρτες του τραίνου ήταν ανοιχτές. Η γυναίκα ανέβηκε, ενώ οι άλλοι μιλούσαν και χαιρετούσαν τους δικούς τους. Δεν είχε βαλίτσα. Μόνο μια τσάντα καρτώ που μοιαζε με καπελλίερα. Φαινόταν σαν ατοίμαστη για μακρυνό ταξίδι. Ήταν σά νάχη να πεταχτή από τη μία στάση λεωφορείου στην άλλη. Κι όμως το τραίνο θά 'βγαине από τα σύνορα. Θά ταξίδευε για μακριά.

Διάλεξε μια θέση κοντά στον ήλιο και στοίβαξε την καπελλίερα και το παλτό της στη διπλανή θέση.

Ήταν μια μουντή μέρα. Παγωνιά για Σεπτέμβριο μήνα. Τα φουγάρα των δίπλα ξεροστασιών λές και ξεφουσουσαν παγωμένο καπνό. Και τα στόματα άχνιζαν την άναστροή στην πρωινή φωτεράδα.

«Τόσο κρύος Σεπτέμβρης, σίγουρα θά 'χουμε βαρυσχεμωσιά», σκέφτηκε φωναχτά.

Κύτταξε το μεγάλο ρολόι του τούχου στην πλατφόρμα του σταθμού. Πλησίαζαν έννεα κι ακόμα να ξεκινήσουν.

«Μά γιατί δεν ανεβαίνουν»; Ξανάπε δυνατά.

Βιαζόταν να φτάση. Νόμιζε πώς οι σαράντα δύο ώρες δεν θά περνούσαν. Άπ' την ώρα που πήρε το τηλεγράφημα πέταξε βιαστικά ένα παλτό στους ώμους της και βγήκε στο δρόμο. Ήσια στο σταθμό. Ήταν 10 το βράδυ. Οί άνθρωποι του τραίνου την κίτταζαν παράξενα. «Τραίνο; Τέτοια ώρα τραίνο; Ή, όχι, κυρία μου».

«Τό πρωί;» ρώτησε.

«Ναι, τό πρωί», τής είπαν.

Ήβγαλε τό μικρό όλο δαντέλα μαντηλάκι της και φύσηξε τή μήτη.

«Δέν πειράζει κι αν άργούν», σκεφτόταν τώρα. Κι είχε μια παράξενη ήρεμία. Ήτσι φαινόταν. Τώρα μετά τις πολλαπλασιασμένες ώρες τής νύχτας. Μετά από κεινο τό τηλεγράφημα. Πρόσεξε πώς τά άρχικά της είχαν ξεφτίσει στην τσάντα της. Την έμποδίζε λίγο ή τσάντα της και με μια σπρωξιά του άγκώνα την παραμέρισε λίγο και παρολίγο να τής πέση.

Τό τηλεγράφημα ήλθε τόσο αναπάντεχα.

Ήλλά γιατί αναπάντεχα; Όλα τά τηλεγραφήματα αναπάντεχα δέν έρχονται;

Έφριξε μια άόριστη ματιά στην κυρία που κάθισε στο κουπέ άπέναντί της. Τότε θυμήθηκε. Έπρεπε να περάση από τό κορίτσι να του τό πη. Έφυγε έτσι.

Σηκώθηκε από τή θέση της, βγήκε στο διάδρομο με μια άμυδρή ιδέα να τηλεφωνήση.

«Θά τής τηλεφωνήσω σε κανένα σταθμό», σκέφτηκε δυνατά.

Μπήκε πάλι μέσα και κάθισε στη θέση της πολύ βαριά. «Θά καταλάβη», Ξαναφώνασε. Ή κυρία άπέναντι γύρισε και την κοίταξε. «Τι είπατε», νόμισε πώς μίλησε σ' αυτή.

Άπό τό παράθυρο του κουπέ που 'βλεπε στο διάδρομο είδε μια άλλη γυναίκα, ήταν πολύ παχιά και στο λαιμό της κάτι προξείχε. Κάτι σαν όγκος, καρούμπαλο. Στα χέρια της κρατούσε ένα μαντήλι χίλιες δυό φορές στριμένο και μαυρισμένο πιά. Πήρε γρήγορα τό βλέμμα της άπ' την παχιά γυναίκα, λές και φοβόταν μή τής πιάση κουβέντα. Έφριξε τό βλέμμα έξω. Τό τοπίο έφευγε αντίθετο. Τά χωράφια και τά γύρω ύψώματα δύσκολα ανέπνεαν από τό κρύο.

Η γυναίκα βούτηξε τό χέρι στη τσέπη της. Πήρε τό τηλεγράφημα — πεντατασαλακωμένο και τό Ξαναδιάβασε. Τά χέρια κουρασμένα, χωρίς νεύρο τώρα, τό κλείσανε... Πόσες φορές έκανε τό ίδιο από χτές τό βράδυ. Άλλοτε τό 'πιανε άπότομα, τό τσαλάκωνε, άλλοτε τό πλησίαζε στα μάτια της που θαμπόφεραν, άλλοτε... θέ μου!

Συνέβη τόσο Ξαφνικά — μ' όλα τά τηλεγραφήματα Ξαφνικά συμβαίνει —. Τό άπόγευμα, όχι πώς τ'έχε προγραμματίσει, πήγε με μια φίλη της κι είδανε τή «Μάνα κουράγιο» του Μπρέχτ.

Μια Μάνα που κυλάει τις προαιμίες της στα διάφορα μέτωπα του πολέμου. Και κερδίζει από τόν πόλεμο και χάνει στον πόλεμο τά παιδιά της.

Τότε ήταν που αισθάνθηκε μια δυσφορία' κι έπειδή ντροπόταν να σηκωθί να φύγη περίμενε τό διάλειμμα. Μέχρι τότε τή βάραινε ένα προαισθημα. (Τό τηλεγράφημα ή-

ταν στο δρόμο του).

«Δέ φεύγουμε»; είπε στη φίλη της.

Και φύγανε. Μόλις βγήκαν στο δρόμο τὰ φῶτα περιχύσαν τὸ πρόσωπό της μ' ὄλη τὴ ζωντανία τῆς πόλης. «Πόσο ἀποπνικτικά ἦταν ἐκεῖ μέσα», σκέφτηκε. Ἐδῶ παρέες — παρέες ἢ μοναξιά χάνει τὴ δύναμή της. Οἱ ἄλλοι, οἱ ἄγνωστοι εἶναι καὶ αὐτοὶ μοναξιές πού ὑποφέρουν καὶ ξεχυθῆκαν στοὺς δρόμους.

Μετὰ γύρισε σπῆτι. Λίγο ἀργότερα ἔφτασε τὸ τηλεγράφημα. Τὸ διάβασε καὶ δὲν κατάλαβε τίποτε. Καὶ τὸ ξαναδιάβασε καὶ κοίταξε τὴ διεύθυνσή της καὶ ἄγνωστη τῆς φαινόταν κ' αὐτὴ καὶ τὸ ὄνομά της.

Δὲν εἶχε καταλάβει. Κάτι θόλωσε μέσα της καὶ ἔεχεσε τὶ κρατοῦσε στὸ χέρι της.

Ἔτσι πῆγαιναν καλὰ καὶ τὸ Δεκέμβριο θὰ γύριζε. Θὰ ἄναναν μαζί τὰ Χριστούγεννα.

Τώρα τόσο ἀνάκατα... Ἀνάποδα ὅλα. Καὶ αὐτὴ μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀναποδιά, πού πρὶν πατοῦσε πῆγαινε θέατρο... Καὶ τὸ τηλεγράφημα βρισκόταν στὸ δρόμο του.

«Μιλοῦσα, περπατοῦσα, πῆγαινα θέατρο... καὶ τὸ τηλεγράφημα ἐργόταν... Θέ μου!»

Τέντωσε τὰ πόδια της στὸ ἀπέναντι κάθισμα. Ἀλήθεια πότε γέμισε τὸ κουπέ; Δίπλα της καθόταν μιὰ κοπέλλα, πὺ καὶ ἓνας τυφλός. Κ' ἀπέναντι δυὸ κυρίες καὶ ἓνα μικρὸ κοριτσάκι σοκολατένιο, πασαλημένο ὡς τὰ αὐτιά.

«Πότε μῆταν ὅλοι αὐτοὶ», ξανάπε δυνατά. Καὶ ξανάνοιξε τὸ τηλεγράφημα. Τότε πρόσεξε τὴν ὑπογραφή. «Dr Max...»

Καὶ τότε ἦταν πὺ θυμῆθηκε τὸ ἄδειο σετιές πὺ ἐτοίμαζε, σὰν θ' ἀρχόταν. Καὶ θὰ ἔβαζε στὴ βεράντα μπροστὰ σύματα ψηλά καὶ μὴ πέσουν τὰ παιδιὰ πὺ θὰ γεννιόνταν....

«Κάποιο λάθος μὲ τὸ τηλεγράφημα» σκέφθηκε. Στὰ σκοτεινὰ ἐνὸς τούνελ τῆς ἦρθε νὰ ξεφρονίση, μὰ ξανὰ τὸ φῶς ὤρμησε στὸ βαγόνι της.

Ἡ γυναῖκα ἀπέναντι ἦταν μιὰ ἡλικιωμένη ἀριστοκρατικὴ κυρία. Ἄνοιξε τὴν τσάντα της καὶ νὰ βγάλῃ. Δὲν τὸ ἔβρισκε καὶ ἔχωσε ὄλη τὴν παλά της μέσα. Μόλις ἔβγαλε τὸ χέρι ἀπὸ μέσα τῆς ἔσφυγε ἢ τσάντα καὶ κύλησε στὰ πόδια τῆς γυναίκα. Ἐκεῖνη ταράχτηκε. Σὰν νὰ τὴν ξύπνησε θόρυβος ἐκκοφαντικός. Ἐκεῖνη τὴν ὄρα ἓνας ὑπάλληλος τοῦ τραίνου πέρασε. Κάτι τοὺς εἶπε κ'

ὅλοι ἀπλωσαν τὰ χέρια σ' αὐτὸ. Τὶ εἶπε; Γιατί δὲν τ' ἄκουσε;

«Τὶ θέλετε; Τὸ τηλεγράφημα;», τὸν ρώτησε.

«Τὸ εἰσιτήριο». Καὶ ἔφυγε παραξενεμένος καὶ ἀπορημένος. Κάτι τὸν φόβισε στὸ πρόσωπο αὐτῆς τῆς γυναίκα. Τώρα ὅλοι τὴν κοίταζαν. Ναι, τοὺς εἶδε. Ὅλα τὰ μάτια ἀπέναντι της.

Ψήλωσε τὰ χέρια λὲς γιὰ νὰ σπρώξῃ πὺ ψηλά τὸ ταβάνι τοῦ κουπέ νὰ μὴν τὴν πλάκωνῃ.

Σηκώθηκε. Αἰσθανόταν τὰ πόδια της ἀδύνατα. Τὴ μέλη της λυγισμένη. Τοὺς ὤμους της βαρεῖς λὲς καὶ ἔφταναν στὶς πατούσες της. Ἔνοιωσε μιὰ θολούρα στὰ μάτια της, μὰ ἀναγούλα στὸ στομάχι. Κρατοῦσε γερὰ τὸ κλειστὸ τηλεγράφημα στὰ δάκτυλά της καὶ ὅλο καὶ τὸ πῆξε στὸ κέντρο τοῦ χεριοῦ.

Πέρασε πολλὰ βαγόνια καὶ ἔφτασε στὴ μηχανὴ τοῦ τραίνου. Ἐκεῖ ἦταν μιὰ μικρὴ βεραντούλα. Τῆς ἦρθε νὰ πηδήξῃ στὸ χωράφι πὺ κανεὶ λινὸ κυματοθρόιζε. Κοντὰ της βρέθηκε ὁ ἄνθρωπος τοῦ τραίνου.

«Αἰσθάνεστε καλὰ, κυρία;» Σ' αὐτὴν μιλοῦσαν;

«Ναι, πολὺ καλὰ. Πολὺς κόσμος σήμερα στὸ τραῖνο»..

Ὁ ἄνθρωπος ἔφυγε καὶ ἡ γυναῖκα ἔνοιωσε εὐχάριστα πὺ ἔμεινε μόνη. Ἔβλεπε τώρα τ' ἀνοιχτά. Λόφοι, λοφίσκοι γεμάτοι ἀμπέλια μὸλις πὺ πρασίνιζαν. Ἀκόμα οἱ κάμποι τοὺς μαύριζαν σὰν τὶς ρόγες στὸ στήθος τῆς γυναίκα. Τὰ σταφύλια τώρα θὰ γίνονταν μούστος.

Ἐνα κοριτσάκι πὺ καὶ ἔνευε. Χαιρετοῦσε τὸ τραῖνο. Τὰ δάκτυλα τῆς γυναίκα ξεσφίχτηκαν νὰ τὸ χαιρετήσουν, μὰ πάλι τὰ ἔσφιξε στὸ κολημένο στὸ δέγμα της τηλεγράφου.

«Τὶ νὰ γράφῃ»; ψέλισε.

«Δὲν τὸ πιστεύω», φώναξε δυνατά.

Κάποιος πέραγε μ' ἓνα δίσκο νερά καὶ δύσκολα γύρισε καὶ τὴν κύτταξε.

Τότε ἦταν πὺ ἔσκισε τὸ τηλεγράφημα. Τὸ ἔκανε χίλια δυὸ κομμάτια πὺ τὰ κόλλησε ὁ ἀέρας στὴν πόρτα τοῦ βαγονιοῦ. Ἀπλωσε ἀλαλιασμένη τὰ χέρια νὰ τὰ μαζέψῃ, μὰ κάποιος ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ τὰ μικρὰ χαρτάκια ξεχυθῆκαν στὸ διάδρομο καὶ πέρασαν τὰ

άνοιχτά παράθυρα και άμολήθηκαν στους άγρους...

Ήμέσως αισθάνθηκε καλύτερα.

«Μιά χαρά είναι όλα», σκέφθηκε. Κι εύθυμη τώρα ξαναμπήκε στο διάδρομο των βαγονιών και περπατούσε — περπατούσε, λές κι έτρεχε πιδ γρήγορα άπ' τό τραίνο, νά βγῆ τό δικό της βαγόνι.

Φθάνοντας στή θέση της ένοιωσε άνακουφισμένη.

Κάθισε.

Σέ λίγο έφτασε ένα γκαρσόνι του τραίνου με πορτοκαλάδες και νερά.

«Κρύα είναι. Πολύ κρύα», φώναξε με μιά δυνατή, άνέμελη φωνή.

«Πρέπει νά τά ζεντάνετε, παιδι μου, ξεφώνισε, είναι πολύ κρύος έτοῦτος ό Σεπτέμβρης. Δέν είναι; Τι λέτε έσεις, ξαναφώναξε στους διπλανούς της. "Όλοι τήν κύτταξαν παράξενα.

«Τι έπαθε αυτή και ξεφωνίζει», σκέφθηκαν.

Κι έπειτα πείραξε τόν γκαρσόνι ξανά:

«Στά τραίνα, βρέ παιδάκι μου, δέν φοράνε άστρα πουκάμισα, έ, έ» σκούνησε τόν τυφλό δίπλα της.

«Χαρούμενη είναι ή κυρία», είπε ό τυφλός.

«Γιατί νά μή είμαι; Θα παντρέψω τό γυιό μου πού σπουδάζει στή Βιέννη».

«Τι ώραία! Ξανάπε εύγενικά ό τυφλός.

Ή άδελφή του τόν σκούνησε κι εκείνος έγειρε τό αυτί στο στόμα της. Κάτι σιγοείπαν. Κι ύστερα κύτταξαν ίσα μπροστά τους.

Ήπέναντι ή γριά κυρία είχε άποκοιμηθή.

Ή γυναίκα αισθάνθηκε τήν άνάγκη νά μιλήσει. Σκούνησε τήν γριά κυρία. Ή εκείνη μισάνοιξε τά μάτια και τόν ξαναπήρε. Γύρισε δίπλά της. Τό κορίτσι άγγισε τόν τυφλό. Κάτι του είπε κι εκείνος γύρισε τά άχρωμα μάτια του στή

γυναίκα.

«Τι ώραία! τής είπε.

Ή εκείνη άρπάχτηκε άπ' τή φράση του.

«Ώραία δέν λές τίποτε νεαρέ μου. Τι γάμος θά γίνῃ; Με λουλούδια, πολλά λουλούδια και μουσική, όπως κάνουν στήν Ευρώπη». «Δέν γίνεται, μητέρα», μου λέει ή νύφη μου. Δέν γίνεται στήν Έλλάδα γάμος με γαμήλια έμβατήρια, όπως στήν Ευρώπη. Μόνο οί παπάδες κι εκείνος ό χορός του Ήσαϊα».

«Και καλάθια, καλάθια, νεαρέ μου, και πανεράκια με κουφέττα ρόζ με κουφέττα άσπρα, πανεράκια με ροδοπέταλα, με ρύζι. Άφθονο ρύζι. Ήγώ τής λέω θέλω και ρόδι». «Μητέρα, μου λέει τό κορίτσι, στήν εκκλησία νά σπάσουμε ρόδι; Δέν γίνεται. Ναι, έχει δικαιο δέν γίνεται. Τό ρόδι μαυρίζει τά χαλιά. Και θά 'χουμε παντού χαλιά ως έξω στα σκαλιά. "Όπως στρώνουν στους έπίσημους στίς τελετές της Προτοχρονιάς και του Πάσχα. Χαλιά νά πατήση τό ζενγάρι. Και θά πληρώσουμε νά ανάψουν βλοι οί πολυέλαιοι, βλοι. Κι εγώ θά ράψω ένα μακρό φόρεμα τουρκουάζ. Στά μαλλιά μου θά βάλω μιά λευκή κουάφ κεντημένη μαργαριτάρια...».

Μιλούσε χωρίς άναπνοή, δυνατά γρήγορα. Τόσο πού ή γριά κυρία στίς τελευταίες λέξεις ξύπνησε. Άπό τό ύφος της φαινόταν πώς ένοχλήθηκε. Για μιά στιγμή έγειρε πρds τά έμπρός νά άκούση καλύτερα. Νόμισε πώς κάτι τής είπε ή γυναίκα.

«Τι είναι;» είπε μιά άχρωμη πνοή.

«Τί;» φώναξε ή γυναίκα ξαφνικά. Κι έπειτα πιδ δυνατά χειρονομώντας: «Τό παιδί μου, τό παιδί μου νεκρ...» Δέν πρόλαβε. Τή φωνή της τήν πήρε τό τραίνο πίσω.

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΤΤΙΧΗ

ΔΕΚΑ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΑΥΣΤΡΑΛΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

Ήταν φυσικό ο πολιτισμός στην Αυστραλία να ξεκινήσει απ' τον άγγλικό, αφού οι πρώτοι άποικοι ήταν Άγγλοι, άνεξαρτήτως από ποιά κοινωνική τάξη προέρχονταν. Πραγματικά όμως αυστραλιανή ποίηση αρχίζει στις αρχές του περασμένου αιώνα. 'Ο William Charles Wenworth, που γεννήθηκε στην Αυστραλία, τὸ 1823 όνειρεύεται «Μιά νέα Βρετανία σ' ένα άλλο κόσμο». 'Αλλά ο «γροίξος προπάτορας» τῆς αυστραλιανῆς ποίησης, ὅπως τὸν αποκαλοῦν, είναι ο Charles Harpur, ρομαντικός, που χρησιμοποίησε ιδιωματικές λέξεις και ὄρους αυστραλιανούς. Συγχρονός του γύρω στὰ μέσα του περασμένου αιώνα ήταν ο Henry Kendall που επίσης χρησιμοποίησε αυστραλιανές ιδιωματικές λέξεις.

'Επιδράσεις από τὴν άγγλική ποίηση κατά τὰ τέλη του περασμένου αιώνα ἔδωσε ποικιλία τόνων στὴν αυστραλιανή ποίηση. Οί Keats, Wordsworth αναφέρονται από τούς πρώτους, που ἔπηρεάσανε καίρια τούς πρώτους πραγματικά αυστραλιανούς ποιητές. 'Ακολουθοῦν ο 'Εντγκαρ Άλλαν Ροε ο 'Αμερικανός, ο Swiburn και στις αρχές του αιώνα μας ο Μαλλαρμέ. 'Ο Christofer Brennan, που θεωρεῖται από τούς μεγαλύτερους συμβολιστές τῆς Αυστραλίας και ἡ ἀπαρχή του μοντερνισμού στὴν ἡπειρὸ αὐτή, ἔπηρεάστηκε πολὺ από τὸν ἀρχηγὸ του συμβολισμού τὸ Γάλλο Μαλλαρμέ. Στὸ μεταξὺ τὰ διάφορα αἰσθητικά ρεύματα τῆς Εὐρώπης φτάσανε στὴν πνευματική κίνηση τῆς Αυστραλίας.

'Από τὸν πρόλογο, που ἔγραψε ο Howart, (ἀπ' ὅπου οί περισσότερες πληροφορίες μας) στὸ βιβλίο "The Penguin Book of Australian Verse" (1958) καθορίζονται ὡς ρεύματα, ἔκτος από τὸ ρομαντισμὸ και συμβολισμό, οί "Jindyworabak" που σημαίνει «ένωμένοι» τὸ 1930, ἕνας σύλλογος νέων, που ὑποστηρίζανε τὴν προευρωπαϊκή, γνήσια αυστραλιανή παράδοση, οί σοσιαλιστές, οί ἀριστεροί και οί Audenesque (παδοὶ του Auden; δὲν διασαφηνίζεται). 'Αλλά και ο ὑπερρεαλισμὸς παρουσιάστηκε με τ' ὄνομα «'Οργισμένος Πιγκουίνος» από μιὰ ομάδα ἐπαναστατῶν φοιτητῶν.

'Εδῶ παρουσιάζουμε δέκα αυστραλιανούς ποιητές, τούς πολὺ νεώτερους. 'Ολοι τους είναι μορφωμένοι σὲ Πανεπιστήμια. Στους στίχους τους ἀπαντοῦν συχνότατα λέξεις αυστραλιανές ἢ ὀνομαστές κλπ. του αυστραλιανοῦ χώρου. Εὐτυχῶς ἡ ἀνθολογία ἔχει στὸ τέλος γλωσσάριο. Πάντως και γιὰ τὸν μὴ εἰδικὸ φαίνεται πόσο διάφορο είναι τὸ ὕφος τῆς αυστραλιανῆς από τις ἄλλες ἀγγλόφωνες ποιήσεις.

ΚΤΗΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

DOUGLAS STEWART

ΙΠΤΑΜΕΝΟΙ ΜΕΡΜΗΤΚΕΣ

'Ορμῶντας δλόισια πρὸς τὰ πάνω μες τ' ἀλλόφρενά τους
 ἑκατομμύρια σάν καπνὸς από μιὰ πυρωμένη γῆ
 σὲ κρίκους στενωποὺς οί ἱπτάμενοι τερμίτες μέσα
 στὴ λαμπερή τους μπόρα δλότυφλοι σὲ πύργο
 κρυστάλλινο ἐκεῖ πέρα στροβιλίζονται. Γιὰ λίγο
 ἡ ἀστραφτερὴ κολόνα τούς κρατᾶει ἀσφαλισμένους
 γιὰ νὰ χορέψουν τὸν παράφρονα χορὸ τους μέσα
 στὸ καλοκαίρι και τὸν ἔρωτα. Καὶ πόσο ἡ κολόνα αὐτὴ
 μικρὴ ἐπιπλέει κ' εὐθραυστὴ στὴ βραδινὴ λαμπάδα.
 Χτυπῶντας στοῦ φωτός τις ράβδους που τούς καραλίζουν
 ἀράδα τὰ φτερά τους διατρυπᾶ τὸν κρυσταλλένιο
 τὸν τοῖχο χάσμα φτιάχνοντας ἀτέλειωτον ἐκεῖ που ο στοχασμὸς
 ἐκολυμποῦσε ἀστράφτοντας στὸν πύργο ἐξείνω ἀπάνω.

JOHN BLIGHT

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΜΙΑΣ ΦΑΛΑΙΝΑΣ

Πέθανε τὸ ποντίκι κι' αίστανθήκαμε τὸν οἶκτο·
 τὸ ντελικάτο πλασματάκι γέννησε τὴ λύπη.
 Ἡ πεθαμένη φάλαινα στὸν ὕφαλο ὅμως χθὲς
 ἀνάσφουε στὴν προκυμαία ἐρεθισμένο πλῆθος.
 Πῶς πρέπει νὰ πεθάνῃ ἡ φάλαινα γιὰ νὰ δακρύσῃς;
 Πένθιμος θάνατος μᾶς φάλαινας· τὸ μέγα πανηγύρι
 γιὰ τὰ θαλασσινὰ πουλιὰ καὶ γιὰ τοὺς καρχαρίες·
 κι' ἡ ἔλξη τῆς παλίρροιας πέρα ἔκει μμεῖται ἀκόμα
 λίγη ζωὴ, ὁ ἀγέρας ὅσπου μολυσμένος σπρώξῃ,
 καθὼς μισάνοιχτη μὰ πόρτα, ἀπ' τὸ σφαγεῖο. Πούου! πούου!
 ὦ φύλαξέ μας, δῶσε μας τοῦ ποντικοῦ τὸ θάνατο
 μὲς τὴ λεπτὴ του τρύπα· κι' ὄχι ἐτοῦτο μὲς τὸν κόλπο μας.
 —Λυποῦμαστε πολὺ καθὼς πεθαίνει ἓνα παιδί:
 ἀλλὰ γιὰ τὴ θυσία φυλῆς ποιὸς τάχατε θρηνεῖ;

JUDITH WRIGHT

Ο ΧΑΜΕΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Στὴ λίμνη γιὰ νὰ φτάσῃς πρέπει νὰ περάσῃς μέσα ἀπὸ τὸ δάσος τῆς βροχῆς
 μέσα ἀπὸ τὸ σκότος τοῦ μεσοκαλόκαιρου τοῦ μαγεμένου
 μὲ φτέρη ἀρχαία φωτισμένου
 πλεγμένου μὲ φαρμάκι καὶ μὲ ἀγκάθι.
 Πρέπει νὰ πᾶς ἀπ' τὴν ὁδὸ πὸν πῆγε ἐτοῦτος, τὴν ὁδὸ τῶν ματωμένων
 χεριῶν καὶ ποδαριῶν, τὸ αἶμα πάνω στὰ λιθάρια στὰ λουλουδία,
 κάτω ἀπ' τὰ καλυμένα λούλουδα
 ποὺ πέφτουν πάνω στὰ λιθάρια ὅπως τὸ αἶμα.
 Στὴ λίμνη γιὰ νὰ φτάσῃς πρέπει νὰ περάσῃς μέσ' ἀπ' τὴ μαλακὴ κοιλάδα
 ἀνάμεσα στοὺς κίονες τοὺς πικνοὺς τοὺς καμωμένους ἀπὸ τὴ σιωπὴ
 κάτω ἀπ' τὰ κρεμάμενα τὰ νέφη
 τῶν φύλλων καὶ τῶν ἄφωνων πουλιῶν.
 Νὰ πᾶς ἀπ' τὴν ὁδὸ πὸν πῆγε ἐτοῦτος, πρὸς τὸν ἦχο τοῦ νεροῦ
 ὅπου ἡ τσουνίδα κάρτερά μὲ τὰ μαστίγια καὶ τοὺς πυρετοὺς της
 κάτω ἀπ' τὰ καλυμένα λούλουδα
 ποὺ πέφτουν ἀπ' τὰ δέντρα ὅπως τὸ αἶμα,
 πρέπει νὰ λησμονήσῃς τὸ τραγοῦδι τοῦ χρυσοῦ πουλιοῦ
 ποὺ ἀπάνω ἀπ' τὸ σφεντονισμένο φῶς χορεύει·
 δὲν πρέπει τίποτε νὰ θυμηθῆς ἔξὸν ἀπὸ τοῦ σκοταδιοῦ τὴν ἔλξη
 ποὺ τὴν ἀδυναμία του ἀπὸ κάτω της τραβᾷ.
 Πηγαίνοντας ἀπ' τὴν ὁδὸ πὸν πῆγε ἐτοῦτος πρέπει κάτω σου νὰ βρῆς
 κείνη τὴν τελευταία κι' ἀπρόσωπη τὴ λίμνη καὶ νὰ πέσῃς πιά. Καὶ πέφτοντας
 νὰ βρῆς ἀνάμεσα στὸ θάνατο καὶ τὴν ἀναπνοὴ
 τὸν ἥλιο ποὺ ἀπὸ τοῦτο ξῆς.

W. S. FAIRBRIDGE

Ε Σ Π Ε Ρ Α Σ

Πάνω απ' τὴν ἀνοιχτὴ κοιλιά τῆς γῆς
 νωθρὰ τὸν καπτερό του σίδερο
 πῆσε ὁ ἥλιος. Σὰν ἀθλητῆς μυώδης
 τὰ σωρεμένα σύννεφα κρατοῦν σ' ἐνέδρα
 τὸν κεραυνὸ τους
 μιὰν ἀπειλὴ ἀπὸ πέρα ἀπάνω απ' τὸ χαράκωμα
 τόσον ἐπίμηκες ὡς πέρα.
 Τώρα ἡ προσεκτικὴ νοικοκυρὰ τολμᾷ.
 Τὸ ἐσπέρας σὰν τὸ ρόδο ἀνοίγει.
 "Ἄντρας λοξοδρομᾷ μὲς τις ὁμάδες·
 ἰπάκουα παίζει πάνω στὸ χορτάρι ἢ ἀντλία τοῦ κήπου.
 Τόσο γοργὰ τελείωσεν ἡ μέρα
 καὶ θραύστηκε.
 Μετακινεῖ ἡ ἀνάλυση τὸν πόνο.
 Κι' ὡς ἕνας πού κοιμᾶται, ἡ μάνα γῆ
 καὶ πάλι περιστρέφει
 δείχνοντας στὸ φῶς τὴν ἡσυχὴ πλευρὰ της,
 Καὶ μάθαμε πῶς τοῦτο πέρασε
 ὁ χτύπος τοῦ ὠκεανοῦ πῶς τέλειωσε, εἶναι ἡσυχία.
 Ἐνῶ εἴμαστε ἀκόμα δίχως θλάβη.
 Καὶ τώρα νοιῶθουμε μὲς τὸν ἀγέρα ἡ δρόσος ν' ἀνυψώνεται
 κ' ἀπάνω απ' τις κορφάδες τῶν σπιτιῶν
 τῆς ζέστης τὸν ἀτσάλινο σπασμὸ
 πολὺ προσεκτικὰ
 νὰ ξεβιδῶνη.

DAVID ROWBOTHAM

Ο Β Ρ Α Χ Ο Σ

Οἱ σκοῦρες λεῖψες στὸ ποτάμι
 ἀναπολοῦν στὴν ἀρχιπέλαγὴ τους μπόρα
 τρελλὸ ὄνειρο καλοκαιριοῦ
 καὶ πάθη πού ἔλαμπαν σὰν τὰ πανιά.

Πράγματα π' ἀνεβαίνουν καὶ γκρεμίζονται
 ἀναρριχόμενα καὶ πέφτοντα ἄνθη·
 μὰ ὁ βράχος προσκολλᾶται ἀκόμα
 στὸν ἄνεμο καὶ στὸ ποτάμι τῶν ὥρων ἐκείνων,

διαγράφοντας τὴ σάρκα πῶχει γίνεи στάχτη
 καὶ τῆς χαμένης σύγκρουσης τὴ δύναμη,
 ἐκεῖ πού τὰ νερά, χτυπῶντας, πλένουν
 τὸ βράχο, τ' ὄνειρο, τὰ γεγονότα.

JOHN ROWLAND

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΣΤΟ ΚΑΪΡΟ

Ένα δωμάτιο μέγεθος τῆς ἀποθήκης
 μὲ δυὸ καρέκλες σὰν κουνούπια στὶς γωνίες κρυμμένα
 κι' ἓνα πλατὺ ρητορικό κρεβάτι.

Σὰν φρούτο κρεμασμένο ἀπ' τὸ ταβάνι
 ἔφεγγεν ἡ λυχνία· καὶ τέσσερα λαμπόνια
 τρόπαια σὰν κέρατα ἀλαφιῶ ἀτενίζανε ἀπ' τὸ βύσσινο τὸν τοίχο.

Σκόνης λεπτῆς καὶ κάφουρας μιὰ πνιγερὴ εἰσοδιά
 μὲς τῇ λευκῇ ντουλάπα· τὸ συρτάρι ἀπάνω - ἀπάνω
 φάκελλα χαῖνα μὲ μιὰ διεύθυνση στὰ γαλλικά.

Τὸ ἠλεκτρικὸ κουμπὶ ὡς τὸ ἄγγιξα ἔπεσε κομμάτια.
 Ἦτανε τρία κουνούπια, γιὰ τὴν Καμαριέρα, τὸ Γκαρσόνι, τὸ Βαλέ
 κι' ἔτρεμε ὅλο τὸ θρόαδου κάτω ἀπ' τὸ κρεβάτι μου ἡ τροχαία,
 ἀπ' τὸ κρεβάτι ποὺ ἀλλοίμονο δὲν ἦρθε στὰ φλουριά ντυμένη
 καμμιά κοντέσσα σφάλλοντας στὴν πόρτα πιθανὸ
 ἢ ἀπὸ παρόρμηση. Καὶ στοὺς μεγάλους χῶλλ

μουρίζοντας ξηρότητα κι' ἀβεβαιότητα
 τίς εὐκαιρίες του συγκρατοῦσε· κι' ἔνοιωθα ἀκόμα
 πὼς κάτι θὰ μπορούσε νὰ συμβῆ ἂν δινόταν ὁ καιρὸς.

ROSEMARY DOBSON

Ο Θ Ε Α Τ Η Σ

Ἐγὼ 'μαι ὁ ἕνας ποὺ κοιτᾷ τὸν ἄλλο δρόμο.
 Σέ κάθε ζωγραφιά μπορεῖς νὰ μ' ἀνταμώσης
 νὰ στέκωμαι ἔκπληκτος μπροστὰ στὸν οὐρανό, σ' ἓνα πουλί
 σ' ἑνὸς ἀγγέλου τῆ φτερούγα, ἐνῶ ἄλλοι γονατοῦν,
 δωροῦν τὴ σμίρνα, δείχνοντας τίς εὐλογίες
 ἀπὸ τὸ ἀκτινοβόλο χέρι.

Κρατῶ τ' ἀλόγατα νὰ ξεπεζέψουνε οἱ ἱππότες
 καὶ τὰ σπαθιά τους τὰ τραβῶ ξεκαθαρίζοντας τὴ μάχη,
 ἢ ἄλλοιῶς σὲ μιὰ θολή μπορεῖ νὰ μὲ κοιτάξης θεά
 τὴ μακρυνά μου εἰκόνα στὸ βουνίσιο δρόμο
 ὅταν στῆς μάχης τὸ πεδίο ὑποχωρῇ τὸ στρατεύμα.

Εἶμαι ἡ ψυχὴ ἢ ἀνόητη ποὺ τόσο ἀργὰ κοιτάζει
 τ' ἀνόητον ὄνειρο, τὸ δεύτερο δεξιά.
 Κρεμῶ στὸ πλῆθος πάνω, δὲν τὸ ἐπισημαίνω
 (κασκέτο πάνω ἀπὸ τὰ μάτια) τὴ σφαγμένην Ἰαγνοία ἢ τὸν Ἰαρο
 στὸ πρὸς τὰ κάτω πέταγμα του.

Κάλποτε σ' ἔν* Κῆπο — ἡ πίσω θεά μονάχα ἐκεῖ:
 Πόσον ὥραϊα μὲ ποθήσανε ὁ ζωγράφος, χτύπημα στὸ χτύπημα,
 δύσκολα φαίνομαι μὲς τὰ λουλούδια καὶ τὴ χλόη —
 Ἄκουσα μιὰ φωνὴ νὰ λέγῃ «Φάγε» καὶ θὰ γύριζα —
 συχνὰ ἀπορῶ ποῖο νᾶταν αὐτὸ ποὺ μίλησε.

VIVIAN SMITH

ΛΙΟΝΤΑΡΙ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Τύφλωσε τὸ λιοντάρι τραγουδᾷ ὁ νοθηρὸς ἀγέρας,
γέμισε τὰ λεπτά του μάτια μὲ ἄμμο
μὲ πέτρες καὶ κοχύλια σκέπασέ το
καὶ θὰ πεθάνῃ ἀφήνοντας τὰ ὀσᾶ του.

Γκρίζο εἶναι τὸ λιοντάρι καὶ τὸ βρῆκε τὸ πρωτὶ
νὰ περιστρέφεται στὸ περιγιάλι σὰν κορμὸς.
Ἦταν γδαρμένο ἀπ' τὸν ἀγέρα καὶ ψηλὰ στὴν ἄμμο
ἐκεῖ πού ἡ θάλασσα ἔχει πιά στεγνώσει.

Ὁ ἄμμος κατάστρεψε τὶς λίμνες τῶν ματιῶν του
μαστιγωμένες ἀπ' τὸν ἄνεμο,
θρυμμάτισε τὸ στόμα του.
Εἶναι μιὰ ἀκτὴ πού ἔνα πουλὶ μοναχικὸ
μαζεύει μέσα στοὺς κρατῆρες κοίλων λιθαριῶν.

Φωνάζει ὁ ἄνεμος ἀπ' τοὺς ἀμμοσωροὺς
ἀπ' τὰ πλεγμένα δέντρα μυτερὰ σὰν σύρματα.
Συλλάβαμε ναί! τὸ λιοντάρι μας καὶ τὸ κλειδώσαμε
ἐκεῖ πού τὰ κοχύλια καὶ τ' ἀγριοχόρταρα
εἶναι εὐθραυστα κι' ὠχρὰ —
Θ' ἀδειάσουνε τὰ ὀσᾶ του γιὰ τὴν ἄμμο
ὅταν ἐτούτῃ τραγουδᾷ.

CHRISTOPHER KOCH

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ

Σὸν κρύο καὶ γκρίζο ἀκίνητο τῆς μέρας δίσκο
ὁ χῶρος στέκει τόσο γαληνὸς
ὅπως πουλὶ στὸ σῶμα ἀπάνω
κάμνοντας δύσκολες κινήσεις μόνο.

Τὸ βλέμμα στέλλω σὰ νερὸ
μὲς τοῦ τοπίου τὴν ψύχρα τὴν στεγνή,
νὰ βρῆ τὰ σπίτια σταθερὰ σὰ δόντια
σὲ σκελετοῦ μασέλα σὰν τὸ βάτραχο πεσμένη,
κι' εἶμαι θλιμμένος γιὰ τὰ φύλλα πού ριγοῦν
στοὺς θάμνους μὲς τὴν ἀτσαλένια τ' οὐρανοῦ λαβή.

Ἀκίνητοι μὲς τῇ ματιᾷ τῇ μολυβιά τ' ἀγέρα
οἱ δρόμοι μὲ τὴν παγωμένη ραχοκοκκαλιά
καὶ κάποιου φράχτη ὁ στύλος ριζωμένος σ' ἕνα λόφο
εἶναι σὰν μισοζώντανοι
κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τ' οὐρανοῦ πού ἀπλώνεται παντοῦ
ἀπάνω ἀπὸ τὰ σπίτια καὶ τοὺς φράχτες
κι' ἀπάνω ἀπὸ τοῦ τραίνου τὶς γραμμὲς πρὸ πέρα κάτω
ὅπου συναντιέται τ' ἀτσαλένιο βλέμμα
μ' ἕνα ἀτσαλένιο βλέμμα δεύτερο.

COLIN THIELE

Ο ΜΑΖΕΤΗΣ ΜΑΝΙΤΑΡΙΩΝ

Πάνω απ' τὸ φρούδι ἐκεῖ τοῦ λόφου ὁ μαζευτὴς μανιταριῶν, βαδίζοντας,
τὸν ἄνεμο ἔνοιωθε νὰ παίζῃ μὲ τὰ βέλη τῆς κρυμένης παγωνιάς,
ἔνοιωθε τὸν ἀγέρα στὴ μορφὴ του σὰν κατάβρεγμα ἀπὸ κρύο ποτάμι,
ἔνοιωθε ἀρνιῶν χαμένων τῆ φωνή

μέσα στ' αὐτιά του καὶ τὴν ἀερώδη φοικίαση φτερωῶν.
Λίγο ἀποροῦσε πὼς λησμονήσε τὴν τέχνη του
καὶ τὸ καλάθι ἀφήνοντάς το ἀδειανὸ μὲς τὴν καρδιά του
κάθησε κι' ὅλα ἐτοῦτα μάζεψε τὰ πράγματα.

Καὶ κάτω στὸ κανάλι ἐκεῖ πού τὸ φθινοπωριάτικο τὸ ρέμμα
μιλοῦσε στὰ καλάμια γιὰ τῆς ὑστερῆς ἑβδομάδας τὴ βροχὴ
πετὰ μακρὰ του τὸ καλάθι, τὴ γυναίκα του καὶ τὴ δεκαχρονίτικη λαμπίτσα του
κι' ἔσφιξε τὸν ἑαυτὸ του πάλι.

Τρέμονε τὰ καλάμια ἀπὸ χαρὰ κι' ὅλα μαζὶ τὰ πράγματα,
κοιτάζοντάς το· ξέσπασεν ἡ κίσσα μὲς τὸν μαλακὸ πού ροβολαεὶ ἀγέρα,
ὁ γρύλος ἐρεθίστηκε κι' ἡ κατωφέρεια ἢ μακρὰ τοῦ κοπαδιοῦ
κλαυθμῆρισε ξανά.

Ἄκόμα ἓνα μικροῦλι κομιόδεντρο μέσα στὴ ξέστη τοῦ κοιλώματος ἐκεῖ,
ὅπου ἦταν ὁ ἥλιος γύρω χουσαφιὰ στὰ φύλλα του
φώναξε τὴ χαρὰ του· μαζευτὴ, περιέγραψε τὴν κεφαλὴ σου μέσα στὸν ἀγέρα
καὶ μὲ τὶς μέλισσες τραγούδησε.

Μετ. ΚΤΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

Η ΜΑΡΙΟΝΕΤΤΑ

Βγήκε στο δρόμο. Φορούσε τὸ ἴδιο στενὸ παλιωμένο σακάκι. Τῶνιωθε νὰ τὸν πᾶξει ἀσφυκτικά στὸ στήθος κ' ὅμως ἐπέμενε νὰ τὸ φορῆ χρόνια τώρα, λὲς κ' ἦταν τὸ ἴδιο σακάκι πού τοῦ πρωτοφόρεσε τότες ἡ μάνα του, κείνο τὸ πρωϊνὸ πού τὸν ἔφερε στὸν κόσμο.

Στάθηκε σὲ μιὰ γωνιά, ἔφερε τὸ βλέμμα γύρω παράξενα κ' ὕστερα τυλίχτηκε ὀλάκερος μέσ' τὶς σκέψεις πού τὸν τυραννοῦσαν. Ξεδίπλωσε ἀργά, ἀργά, ὅπως συνήθιζε πάντα, τὴν ἐφημερίδα τοῦ Σαββάτου. Τὸ μάτι του λῆφτει πάλι στὴν ἴδια σελίδα. «Μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀληθμονήτου ἡμῶν..

“Ἐνα παιδάκι χαμογελαῖ ἀκόμα, ὅπως τότε κ' ἄς μὴν ὑπάρχει πιά. Μιά παχουλή κυρία κμαρώνει στολισμένη μὲ περιδέραια καὶ λουλουδία καὶ κάποιο γεροντάκι στοχαστικά λὲς κ' ἀναπολεῖ τὰ χρόνια κείνα πού τοὺς δώσαμε τ' ὄνομα «ζωή». Ὁλόκληρη σειρὰ ἀπὸ φιγοῦρες πού τὶς ἀπαθανάτισε εἰρωνικά τὸ χέρι ἑνὸς φωτογράφου, παρελαύνουν γιὰ λίγο κ' ὕστερα χάνονται πάλι στὸ χάος τῆς ἀνυπαρξίας.

Ἡ σελίδα αὐτὴ πάντα τοῦ δίνει στὰ νεῦρα. Καθὼς τοὺς κοιτάζει, νοιώθει τὸ αἷμα ν' ἀνεδαίνει στὸ κεφάλι του καὶ τὰ μελίγγια του νὰ σφυροκοπᾶνε. Ξεσχίξει τὸ χαρτί καὶ τὸ πετάει στὰ σκουπίδια. Νοιώθει τὴν καρδιά του νὰ στενεύη ὀλοένα καὶ περισσότερο. Εἶναι μόνος καὶ ξένος. Κανένα δὲν γνωρίζει καὶ κανεὶς δὲν τὸν γνωρίζει. Κι' ὅμως κάποτε, ὄλα ταῦτα τὰ πρόσωπα πού περπατοῦνε βιαστικά στοὺς δρόμους τῆς λευκῆς πολιτείας ἦταν δικὰ του. Τὰ ἐνοιώθε νὰ σκιρτοῦνε μέσα στὶς φλέβες του, νὰ ζωντανεῖον, νὰ τὸν ἀκολουθοῦνε παντοῦ. Τώρα κανένα δὲ γνωρίζει...

Κάθετα βαρὺς στὸ πεζοδρόμιο. Ἀρχίζει νὰ μετράη ἕνα, ἕνα στὰ δάχτυλα αὐτοῦς πού φεύγουν. Ἡ θύμωσή τους πλανιέται γιὰ λίγο πάνω ἀπ' τὰ ψηλὰ σπίτια τῆς πολιτείας. Σταματᾶει στὸ σφαλιστὸ παραθύρι μίᾳς κοπέλλας, ταξιδεύει μὲ τὸν ἄνεμο, σχίξει σὰν πανὶ τὰ φτερά μίᾳς πεταλοῦδας, μαστιγώνει τ' ἀλητάκια, μαδάει τὰ ρόδα ἑνὸς κήπου κ' ὕστερα ἀράζει ἀπάνω σ' ἕνα λευκὸ μνημεῖο «Ἐνθάδε κείται...»

Κάθε ἑβδομάδα στὴν ἐφημερίδα τοῦ Σαββάτου ἡ ἴδια παράξενη παρέλαση: Φιγοῦρες χωρὶς σάρκα καὶ ὄστα νὰ τὸν κοιτᾶνε κατάματα. Ἀράδα τότε οἱ θύμισες τὸν καθηλώνουν στὴ θέσῃ του. Οἱ ἦχοι μίᾳς θλιβερῆς καμπάνας

πού σβύνουνε μέσ' τᾶπειρο.. Λουλουδία... στεφάνια, μακρόσυρτα κλάματα. Κι' αὐτὸς ἀμίλητος ν' ἀκολουθᾷ μιὰ πομπὴ πού πάει ἀργὰ ἀργὰ κάτω ἀπ' τὶς σταγόνες μίᾳς λεπτοκαμωμένης βροχοῦλας, τ' ἀληθινὰ δάκρυα τῆς φύσης πού κηδεύει τὴν Ἀνοιξη.

Κι' ἀπὸ τότες ἀπόμεινε μόνος, τόσο μόνος ὅπως ἦταν κείνο τὸ Μαρτιάτικο πρωϊνὸ πού ἡ μάνα φύση τὸν κάλεσε μέσα ἀπ' τὰ σπλάχνα της γιὰτὶ ἄλλοι τὸ θελήσανε. Ποιὸς τᾶχα τὸν ρώτησε ἂν ἤθελε νὰ παίξει στὸ θέατρο;

«Ἐ, σεῖς οἱ ἄλλοι πού τρέχετε... Σταθεῖτε. Λίγο πὸ πέρα παραμονεύει ἡ νύχτα... Σταθεῖτε. Ζητῶ μιὰ καλημέρα. Ἐνα πρόσωπο πού νὰ μοῦ μοιάζει». Ἀδύνατο. Κανεὶς δὲν σταματᾶει, κανεὶς δὲν τὸν ἀκούει. Ἡ φωνὴ του χάνεται μέσ' τὸ χάος τῆς ἀέννης πορείας πού νυχτοῦμερα τὸν μαστιγώνει στὸ πρόσωπο.

Σηκώνεται τότες βιαστικά κ' ἀρχίζει νὰ τρέχει. Μπαίνει στὰ τραῖνα μαζί μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους στριμώχωνε, στριμώχωνεται, γίνεται ἕνα μ' αὐτοῦς. Ὁ ἥλιος πάει πάλι νὰ σβύσῃ ὅπως τότες ἄλλες φορὲς. Πῶς αὐτὴ ἡ νύχτα... Πῶς θὰ τὸν βρῆ πάλι κλεισμένο στὸ ἴδιο δωμάτιο, μόνο μ' ἕνα στενὸ παλιωμένο σακάκι πού ὅσο πάει γίνεται ἕνα μὲ τὸ κορμὶ του;

Κατεβαίνει στὴν πρώτη στάση. Ἀκολουθεῖ ἕνα μικρὸ παιδάκι. Δὲν φαίνεται νὰ μοιάζει μὲ τὰ παιδάκια πού παρελαύνουν στὴν ἐφημερίδα. Στὸ λαιμὸ του κρατᾶει κρεμασμένο ἕνα κασόνι. Τὸν κοιτάζει κατάματα. Πῶς λάμπουνε τὰ δύο του μάτια, ὄλο φῶς, μέσ' τὸ μασοκῶταδο!

«Γιατὶ κλαῖτε, Κύριε;» τὸν ρωτᾶει ψιθυριστὰ, Βγάζει ἀπὸ τὸ κασόνι του μιὰ μικρὴ μαριονέττα. Γυρᾶει ἕνα μικρὸ κουμπάκι καὶ κελὴ ἀρχίζει νὰ χοροπηδᾷ. «Νὰ κύριε, πᾶρτε μιὰ. Τὶς πουλάω φτηνά, πολὺ φτηνά».

Ἀλήθεια δὲν εἶναι κ' ἄσχημη ἰδέα. Μιά μαριονέττα, μιὰ μικρὴ ξανθιά μαριονέττα νὰ σοῦ κρατᾷ τὴν νύχτα συντροφιά στὴν κάμαρα σου.

Ἐπὶ τέλους ἕνας φίλος στὴ μοναξιά του. Ἀπόψε ὄλα θὰ πᾶνε καλύτερα.

Ἦταν μιὰ φορὰ μιὰ βιολέττα πού μαράθηκε, ἦταν ἕνα καναρίνι στὸ κλουβὶ πού ξεψύχησε, ἦταν μιὰ φορὰ ἕνα ἀστέρι πού γκρεμίστηκε, ἕνα φεγγάρι πού σκοτεινίασε. Ἦταν μιὰ φορὰ ἕνας θεὸς πού λησμονήθηκε, ἦταν.. Κι' ἀπάνω ἀπ' ὄλα αὐτὰ μιὰ μαριονέττα πέρασε.

ΚΙΚΑ ΠΟΤΑΧΕΡΙΟΥ

ΟΙ ΝΕΟΙ ΚΙ Η ΠΟΙΗΣΗ

Είναι γεγονός ότι ο τραγικός κύκλος της ανθρώπινης μοίρας έχει αφηγηρία και τέλος την Ποίηση. 'Η ίδια ή Ποίηση είναι ή διερεύνηση του τραγικού. 'Η αποκαλύψη του. 'Η συμπύκνωσή του. Μπορούμε ακόμα να πούμε πώς είναι ο διαλεκτικός λόγος που δροθετεί τις δυνατότητες του ανθρώπου, που διαπιστώνει το υπαρξιακό πρόβλημα και αποκαλύπτει το Θεό. 'Ετσι, ο ποιητής είναι και πρέπει να είναι μία εύτυχημένη ένωση ονείρου, σοφίας, προφητισμού και ευθύνης.

'Η Νέα Ποίηση, ή Ποίηση του καιρού μας αν θέλετε, παρουσιάστηκε σαν ποιητικό φαινόμενο, σά μα νέα ποιητική θά λέγαμε, ίσως όχι για να καταργήσει την παλαιά παραδοσιακή Ποίηση, μα για να τή συμπληρώσει. Στην αρχή πήρε τη μορφή μιάς επαναστάσεως στον ποιητικό χώρο, όμως, με την πάροδο του καιρού, καταστάλαξε, νίκησε τις αδυναμίες της και τελικά έγινε κοινά παραδεκτή.

'Η νέα αυτή ποιητική έδωσε στον λόγο μιά έσωτερική πειθαρχία, έκανε χρήση πεζολογικών στοιχείων, χρησιμοποίησε λεκτικό της καθημερινής ζωής μας δίνοντας μιά παρθενιά στις λέξεις που θεωρούνταν άντιποιητικές, έξοστράκισε τά φανταχτερά επίθετα για να χρησιμοποιήσει και να δώσει βάρος στην εικόνα, κράτησε ένα έσωτερικό ρυθμό στο λόγο κι είδε τον άνθρωπο με μέτρα ανθρώπινα καταφέροντας έτσι να μιλήσει για πολύ σπουδαία πράγματα με πολύ απλό και πειστικό τρόπο.

Παράλληλα όμως δημιούργησε ένα κλίμα απομονωτισμού, έδωσε ένα χαρακτήρα έρημιτισμού, καλλιέργησε έναν έγκεφαλισμό και το κυριότερο άνοιξε διάπλατα τις πόρτες της στον καθένα, μ' αποτέλεσμα να γίνει ξέφραγο άμπέλι.

Σ' αυτή την μικρή μελέτη του προβλήματος, θά προσπαθήσουμε να έντοπίσουμε κάποια γεγονότα που συμβαίνουν στον χώρο της Ποίησης του καιρού μας, και, ειδικότερα στο χώρο της 'Ελληνικής σύγχρονης Ποίησης, με την πίστη πάντα πώς αυτή ή επισήμανση θά δώσει έρεθίσματα σε πολλούς που γράφουν και μελετούν να αναθεωρήσουν κάποιες άποψεις και να λάβουν μιά πιο συγκεκριμένη θέση απέναντικά στον εαυτό τους και στην Ποίηση.

'Η σημερινή έλληνική ποιητική πραγματικότητα μās προσφέρει πλούσιο υλικό για μελέτη. Μās αποκαλύπτει και μās διδάσκει. 'Ας δούμε, λοιπόν, με ευθύνη ποιά είναι τά γεγονότα αυτά, τι γίνεται και τι μπορεί να γίνει στό χώρο αυτό.

'Η νεώτερη Ποίηση στην 'Ελλάδα εύτυχισε να 'χει σαν πρωτοπόρους της ανθρώπους με μιά άστραφτερή πνευματική φυσιογνωμία. Οί ποιητές της γενιάς του '30 και '40 έχοντας οί ίδιοι μιά πλατεία αισθητική καλλιέργεια και έχοντας γόνιμα οικειοποιηθεί τά ξένα ποιητικά ρεύματα έδωσαν μιά ποίηση σημαδιακή και μεγάλη. 'Εδωσαν έργα που έγιναν σταθμοί στη νεώτερη 'Ελληνική Ποίηση κι αυτό γιατί έκαναν μιάν εύτυχημένη διασταύρωση των ξένων αισθητικών ρευμάτων και της ντόπιας ποιητικής κληρονομιάς. Πρόσθεσαν σ' αυτά τή δροσιά ενός λόγου που συγγένεε με το δημοτικό τραγούδι, τά ζωντανά στοιχεία της λαϊκής μας Παράδοσης και την ευαισθησία που μόνο οί προικισμένοι καλλιτέχνες διαθέτουν.

Μεταπολεμικά δέν φανερώθηκαν, εκτός από έξαιρέσεις, μεγάλα ποιητικά έργα. Δέν πιστεύουμε πώς έλειψαν τά θεμελιακά γεγονότα, πώς στέρεψε ο ιστορικός, θρησκευτικός, φυσικός θησαυρός, ή οί ποιητές με τις μεγάλες δυνατότητες.

'Η γνώμη μας είναι πώς παρόλο που έχουμε μιά έκπληκτική παραγωγή έχουμε παράλληλα μιά άνατοποθέτηση του φαινομένου «Ποίηση» στα σημερινά κοινωνικά πλαίσια.

'Οπως πάρα πολλά πράγματα, ή Ποίηση υποχώρησε κάτω από την πίεση της μηχανοποίησης της ζωής, των τεχνολογικών έρεθισμών, της ταχύτητας, κι έπηρεάστηκε σ' άφάντα στα βαθιά από τή μορφή της σύγχρονης σκέψης. 'Εγινε εύκολη, γρήγορη, τυποποιημένη, άγχώδης, πρόχειρη, άκαλλιέργητη, άνεύθυνη.

Τά ποιήματα περιοδικά έξάλλου που δηλώνουν την άναμική τους, συνήθως, παρουσία, στο χώρο μας, δέν έχουν τις περισσότερες φορές τις δυνατότητες ή τή διάθεση να ύπηρετήσουν σωστά την Τέχνη, να κινήσουν δημιουργικά τις γόνιμες ποιητικές φωνές, να έρευνή-

σουν τὰ ποιητικά φαινόμενα, νὰ καλλιεργήσουν ἕνα ὑγιὲς ποιητικὸ κλίμα, νὰ ἀνεβάσουν στὴν ἐπιφάνεια ἐκείνους ἀπὸ τοὺς νέους πὸν τὸ ἀξίζουν. Ἄντ' αὐτοῦ δημιουργοῦν κλειστὲς ποιητικὲς συντροφίαις ὅπου βασιλεύει ἕνας ἄκρατος ἐγωϊσμὸς κι ὅπου οἱ φατρίες χρωματίζουν καθαρὰ τὸ περιεχόμενό τους.

Ἄς ἀφήσουμε ὅμως γιὰ λίγο τὴν Ποίηση κι ἄς πᾶμε κοντὰ σ' αὐτοὺς τοὺς νέους ἀνθρώπους, πὸν ἔχοντας τὴ σπίθα τῆς δημιουργίας καὶ τῆς ἀνησυχίας, ἀγωνίζονται νὰ βροῦν ἕνα νέο πρόσωπο γιὰ τὴν Ποίηση. Αὐτοὶ εἶναι οἱ νέοι μας ποιητές. Ἄς ἐξετάσουμε, λοιπόν, τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῶν νέων ποιητῶν.

Βασικά, οἱ νέοι ποιητὲς κατέχονται ἀπὸ μιὰ συναισθηματικὴ φόρτιση χωρὶς ὅμως αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι ξεπέφτουν σὲ κούφιους συναισθηματισμούς. Ἀντίθετα, αὐτὴ ἡ φόρτιση ἀφορᾷ περισσότερο στὴν ἀναζήτηση μιᾶς θέσης μέσα στὸν κόσμον καὶ στὴν ἐποχὴ τους κι ἐκδηλώνεται μὲ διάφορες μορφές τὸ ἄγχος, τὴν ἀγανάκτηση, τὴν ὀργή, τὴν λύπη καὶ πολὺ λίγο τὴ χαρὰ, τὴν προσπάθεια γιὰ ἀναγνώριση μέσα στὸ κοινωνικὸ σύνολο, τὴν αἴσθηση τῆς μοναξιάς καὶ τῆς ἐρημιάς, τὴν εἰρωνεία γιὰ τὰ πάντα καὶ τὴν ἐπανάσταση.

Τὸ χάσμα πὸν ὑπάρχει ἀνάμεσα στὶς γενιὲς εἶναι ἕνα γεγονός πὸν ἔχει ἐπισημανθεῖ κατὰ κόρον κι ἔχει μελετηθεῖ ἀπ' ὅλες τὶς κοινωνικὲς ἐπιστῆμες. Στὴν Ποίηση εἶχε φυσικὰ τὶς ἐπιπτώσεις του. Δὲν θὰ ἐξεταστοῦν ἄμεσα σ' αὐτὴ τὴ μελέτη ἀλλὰ θὰ φανοῦν ἔκτυπες ὅταν ἀναφεροῦμε πὸν κάτω στὶς ἀδυναμίες τῶν ποιητῶν μας.

Ἄς ἐξετάσουμε ὅμως, ὅσο γίνεται σύντομα, τὰ θετικὰ ἐφόδια μὲ τὰ ὅποια ξεκινοῦν γιὰ νὰ γράφουν καὶ νὰ ἐκφράσουν τὸν ἑαυτὸ τους καὶ τὴν ἐποχὴ τους οἱ νέοι ποιητές:

— Ἡ ἀνησυχία καὶ ἡ ἀγρύπνια.

Εἶναι βασικὸ χαρακτηριστικὸ, νεανικὸ θὰ λέγαμε, ἀλλὰ καὶ κάθε ἀνθρώπου πὸν ἔχει μέσα του τὴ φλόγα τῆς δημιουργίας, σ' ὁποιοδήποτε τομεᾶ. Οἱ νέοι μας ποιητὲς κινοῦνται ἀπὸ μιὰ δημιουργικὴ ἀνησυχία πὸν τοὺς κρατᾷ σ' ἐργήγορη καὶ τοὺς ὀδηγεῖ σ' ἀναζήτηση, σ' ἐξωτερίκευση, σὲ στοχασμὸ κι αὐτὸ εἶναι εὐόωονο σημάδι γιὰ τὴ νέα γενιά.

— Ὁ προβληματισμὸς.

Χαρακτηριστικὸ ιδιαίτερο τῆς νέας ποιητικῆς γενιᾶς πὸν τὴν ὠθεῖ σὲ μιὰ συγχανητικὴ συμμετοχὴ στὰ κοινά. Ὅταν δὲν εἶναι ἐπιφανειακὸς, εἶναι δημιουργικὸς συντελεστής. Οἱ σημερινοὶ νέοι προβληματίζονται σὲ μεγάλη κλίμακα προβλημάτων κι αὐτὸ φανερόνεται ἀνάγκη φα στὰ ἔργα τους καὶ στὶς πράξεις τους. Τὸ πόσο ἐπιτυγχάνουν καὶ στὰ δύο εἶναι μιὰ ἄλλη ἱστορία.

— Τὸ πάθος γιὰ ἐπικοινωνία.

Σήμερα περισσότερο ἀπὸ ποτὲ οἱ νέοι γράφουν. Γράφουν μὲ πάθος γιὰ νὰ δώσουν διέξοδο στὶς ἀνησυχίες τους καὶ νὰ ἐκφραστοῦν. Νὰ ἐκφραστοῦν γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ βροῦν ἕνα κοινὸ σημεῖο μὲ τὸ πλῆθος καὶ νὰ συνεννοηθοῦν.

— Ἡ δίψα γιὰ διάλογο.

Εἶναι συνάρτηση μὲ τὸ προηγούμενο. Οἱ νέοι ποιητὲς ἐπιθυμοῦν ὅπως ὅλοι οἱ νέοι τὸ διάλογο, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀντίλογο. Διψοῦν γιὰ μιὰ ἔλευθερία σκέψης καὶ ἀκόμα περισσότερο γιὰ ἔλευθερία γνώμης. Πολλὲς φορὲς δὲν τοὺς ἐνδιαφέρει τί θὰ ποῦν καὶ πῶς θὰ τὸ ποῦν, ἀλλὰ τοὺς ἐνδιαφέρει νὰ μποροῦν νὰ ποῦν ἐλεύθερα αὐτὸ πὸν σκέπτονται. Ἡ Ποίηση τοὺς δίνει αὐτὴ τὴ δυνατότητα. Οἱ νέοι μας ποιητὲς δὲν διστάζουν νὰ ποῦν κάποιες ἀλήθειες, πρὸς κάθε κατεῦθυνση, κι αὐτὸ εἶναι παρήγορο καὶ γιὰ τοὺς νέους καὶ γιὰ τὴν ἐποχὴ μας.

— Ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ τὸ θάρρος.

Εἶναι βασικὸ χαρακτηριστικὸ τῶν νέων ποιητῶν καὶ γενικώτερα, βέβαια, τῆς νέας γενιᾶς. Μερικὲς φορὲς γιὰ νὰ μὴ ποῦμε τὶς περισσότερες, τοὺς ὀδηγεῖ ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς Ποί-

ησης κι αυτό είναι εξαιρετικά δυσάρεστο, γιατί ή Ποίηση και γενικά ή Τέχνη τιμωρεί άμείλικτα εκείνους που καταχωρώνται την επιεικεία της. Όπωςδήποτε, οι νέοι σήμερα δεν διστάζουν να τυπώσουν τους στίχους τους και να διεκδικήσουν μιὰ θέση. Αυτό είναι παρήγορο μέτρο ένα σημείο.

Γράφουν, λοιπόν, οι νέοι ποιητές. Γράφουν γιομάτοι άνησιχίες, προβληματισμούς, δίψα για επικοινωνία, γιομάτοι πάθος για διάλογο, έτοιμοι για τόν αντίλογο, θαρρατείο κι ώραίοι σ' αυτόν τόν τραχὺ άγώνα που λέγεται Ποίηση.

Φοβόμαστε όμως μήπως κι αυτά τὰ εφόδια δεν είναι αρκετά μερικέσ φορέσ για να κατακτηθεί ή ουσία και ή μορφή της Ποίησης. Γιατί, παράλληλα με τὰ εφόδια αυτά υπάρχουν και κάποια τρωτά που θα πρέπει πολὺ να τὰ προσέξουν. "Ας μιλήσουμε γι' αυτά.

— 'Η έλλειψη σφαιρικῆς πνευματικῆς καλλιέργειας.

Αυτό είναι ένα από τὰ σημαντικά φαινόμενα που χαρακτηρίζουν τους νέους ποιητές. Είτε από έλλειψη χρόνου, είτε από λειπή παιδειακή κατάρτιση, είτε από έπαρση, είτε από άλλους λόγους, οι περισσότεροι από τους νέους ύστεροῦν άπελπιστικά σέ γενική λογοτεχνική κατάρτιση και έννημέρωση, κι αυτή ή έλλειψη γίνεται όλοφάνερη και τραγική σ' αυτούς που έπιχειροῦν να κάνουν τόν διανοούμενο ή άπλούστερα τόν ποιητή. Ποιητές που δεν έχουν σκύφει με άγάπη και φροντίδα πάνω στα κείμενα, που δεν έχουν άφομοιώσει τήν προηγούμενη ποιητική κληρονομιά, που δεν έρευνούν συνεχώς και δεν έχουν ξεχωρίσει μέσα τους τι είναι αυτό τὸ τεράστιο φαινόμενο που καλείται Ποίηση, αυτοί οι ποιητές δεν θα δώσουν ποτέ έργο με αξιώσεις, έργο διώσιμο.

— 'Η εύκολία γραφῆς και άντιγραφῆς.

Έννοοῦμε εδώ τήν εύκολια με τήν όποία ό καθένας γράφει σήμερα Ποίηση, τήν εύκολια με τήν όποία άντιγράφει και μιμείται τήν όποια ποιητική φόρμα που διαβάσει, αλλά συγχρόνως έννοοῦμε και τήν εύκολια τήν όποια παρέχει ή ίδια ή Ποίηση με τήν μορφή τήν όποία έλαβε. "Ετσι, πολλοί πλαστογράφοι της Ποίησης θα λέγαμε, εισέρχονται στο χῶρο της και, μη βρίσκοντας αντίσταση, λυμáινονται τήν ίδια τήν Ποίηση. Κάποτε ό χρόνος θα φανερώσει τήν πνευματική τους γύμνια και θα τους ένταριάσει άμείλικτα. "Ως τότε όμως όλοι αυτοί θα νοθεύουν τήν γνησιότητα της Ποίησης και θα σβήνουν τὸ «λάλον ὕδωρ» της.

— 'Η άφαίρεση.

'Η Ποίηση του καιρού μας ύπακούει καιτῆ σέ κάποιους ποιητικούς κανόνες. Τοῦτο σημαίνει πως δεν ύπάρχει κανενός ειδους άσυλία για κάποιους ταχυδακτυλογράφους που τήν έξωτερική στιχογραφική έλευθερία της τήν μετατρέπουν σέ άσυδοσία μετρική και ρυθμική, σέ σώρισμα άνεξέλεγκτο εικόνων και συμβόλων. Το ταλέντο δεν φανερώνεται μόνο σ' αυτά που θα γράφεις και στη μορφή με τήν όποία θα τὰ γτύσεις. Το ταλέντο φανερώνεται κυρίως από εκείνα που θ' άφαιρέσεις. Κι αυτό άκριβώς είναι ή μεγάλη παγίδα για όλους εκείνους από τους νέους ποιητές μας που άγνωστν ότι ό γνήσιος δημιουργός πρέπει να 'χει άναπτυγμένη σέ μεγάλη βαθμό τήν άφαιρετική ικανότητα, πράγμα που προϋποθέτει κριτική έμπειρία και πολύπλευρη γνώση του θέματος.

— 'Η γλωσσική άνεπάρκεια.

Τὸ φαινόμενο είναι σύμφυτο με πολλά άλλα γεγονότα που συμβáινουν στο χῶρο της ένθνικῆς γλώσσας και δε μπορούμε γι' αυτό να καταλογίσουμε εϋθύνες στους νέους μας. 'Εκείνο όμως που έπισημαίνουμε από τήν πλευρά μας είναι τοῦτο: ή λειτουργία της λέξης μέσα σ' ένα ποιήμα είναι τὸ Α και τὸ Ω. 'Ο ποιητής που έχει πραγματικά να πει κάτι πρέπει να έρευνήσει να βρει τις λέξεις εκείνες που θα άποδώσουν σωστότερα, άκριβέστερα και μ' ένα

τρόπο παρθενικό μὰ νέα θέαση τοῦ θέματος πὸν γράφει. Κι ἐδῶ κάπου πρέπει νὰ ποῦμε πὸς ἡ Ποίηση τοῦ καιροῦ μας ἔχει χάσει τὴν ἐπαφὴ τῆς μὲ τὸ ζωντανὸ γλωσσικὸ θησαυρὸ πὸν μᾶς ἔχει κληρονομήσει ἢ Παράδοση καὶ τὸ σπουδαιότερο ἀδιαφορεῖ γιὰ ὅτι θὰ μπορούσε νὰ προκίψει σὰν ὄφελος ἀπὸ τὴ γλώσσα. Ἡ ἀνευθυνότητα σ' αὐτὸν τὸν τομέα εἶναι θλιβερὴ καὶ σημαδεύει δυσόλινα τὴν ποιητικὴ πραγματικότητα τοῦ καιροῦ μας.

— Ἡ ἔλλειψη θέσης.

Εἶναι κάτι πὸν χαρακτηρίζει ὄχι μόνο τοὺς νέους, ἀλλὰ, κι αὐτὸ εἶναι τὸ δυσάρεστο, καὶ τοὺς περισσότερους ἀπὸ τοὺς φησισμένους ποιητὲς. Κατὰ καιροῦς, ἔχει ἐπισημανθεῖ τὸ φαινόμενο κι ἔχει κωτηριασθεῖ. Ἰδιαίτερα σὲ καιροῦς χαλεποὺς γιὰ τὸ Ἔθνος δὲν εἶδαμε τὴ λεγόμενη πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ τόπου νὰ πάρει μὴ σαφῆ θέση στὰ προβλήματα τοῦ καιροῦ τους. Τὸ σπουδαιότερο δὲν διακρίναμε μέσα στὴν ἴδια τὴν ποίησή τους κάποια φανερό προσανατολισμό. Γενικά, ἔχουμε ποιητὲς χωρὶς θέσεις. Κι ἐντοπίζουμε πὸ συγκεκριμένα αὐτὴ τὴ θέση ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς αἰσθητικῆς, ἐθνικῆς, θρησκευτικῆς καὶ πολιτικῆς τοποθέτησης. Γιατὶ ὁ ὅποιος ποιητὴς δὲν πρέπει ἀπλὰ νὰ ὠραιολογεῖ ἀνεύθυνα, ἀλλὰ προχωρώντας στὴ διερεύνηση τῶν προβλημάτων τῆς ἐποχῆς του νὰ μάχεται γιὰ τὴ λύση τους καὶ νὰ ποδηγετεῖ καὶ τοὺς ἄλλους σ' αὐτὸν τὸν ἀγώνα.

— Τὸ περιεχόμενο τῆς ποίησης τοῦ καιροῦ μας.

Μὲ λίγα λόγια εἶναι τοῦτο: χειρισμὸς μεγάλων θεμάτων, φτηνὴ δημοκρατία πάνω σὲ συνθήματα δοσμένα καὶ κλισεὲς κινηματογραφικὰ, γελοιοποίηση τῆς Πατριδᾶς καὶ τοῦ Θεοῦ, ἕνας ἄρρωστος οὐμανισμὸς, ἀλόγιστη προβολὴ μηδενιστικῶν τάσεων, τρομακτικὴ προβολὴ τῆς μηχανοποιήσεως τῆς ζωῆς καὶ τοῦ αὐτοματισμοῦ τῶν ἀντιδράσεων τοῦ ἀνθρώπου, πράγματα ὅλ' αὐτὰ πὸν δίνουν μὴ πλαστὴ εἰκόνα τῆς σύγχρονης ζωῆς καὶ ἀπομακρύνουν τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τὸν ἀνθρωπισμό. Ὁ ὕγιης ἔρωτας, ἡ αἰσιόδοξη στάση ἀπέναντι στὴ ζωὴ καὶ στὰ προβλήματα, ἡ χαρὰ πὸν μᾶς προσφέρουν τ' ἀπλὰ καθημερινὰ πράγματα καὶ περιστατικά, τὸ τραγοῦδι τῆς γῆς, ἡ ἑλληνικότητα, ἡ παρουσία μᾶς πίστεως, ὅλ' αὐτὰ ἀπουσιάζουν σήμερα ἀπὸ τὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ Ποίηση. Εἶναι φαίνεται ὀπισθοδρομικὸ, κατὰ τὴ γνώμη τῶν νέων ποιητῶν μας, νὰ ὁμολογήσουν τὸ σφάλμα πὸν τοὺς ἔδωσε ἡ ματιὰ τῆς πρώτης ἀγάπης, ἡ ἀνασσεμὰ τοῦ χωριοῦ τους, ἡ νοσταλγία τοῦ φτωχοῦ σπιτιοῦ τους.

— Ἡ ἔλλειψη εὐθύνης.

Αὐτὸ εἶναι ἕνα ἐλάττωμα πὸν μᾶς χαρακτηρίζει γενικότερα σὰ φυλὴ. Στὸν χῶρο τῆς Ποίησης φανερώνεται ἔκτυπο, μὴ καὶ ἀνατρέχοντας στὸν ντόπιο περιοδικὸ λογοτεχνικὸ τύπο, θνησιγενὴ τίς περισσότερες φορές, καὶ στίς ἀμέτρητες ποιητικὲς συλλογές, θὰ δοῦμε τοὺς πάντες νὰ γράφουν τὰ πάντα. Ἡ ἡδονὴ τῆς τυπωμένης μελάνης εἶναι ἀπέραντη, ὅση τουλάχιστον κι ἡ ἔλλειψη εὐθύνης. Αὐτὴν τὴν ἀνευθυνότητα τὴν ὑποθάλλουν ἀσύστολα τὰ λογιῆς—λογιῆς περιοδικὰ, πὸν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποτελοῦν μικρὲς «κάστες» ὅπου γιὰ νὰ εἰσέλθει ὁ ἀλλότριος θὰ πρέπει νὰ θυσιάσει ἀρκετὴν ἀξιοπρέπεια μερικὲς φορές. Τὴν ἀνευθυνότητα τὴν ὑποθάλλουν ἐπίσης καὶ οἱ ἐπίσημοι κριτικοὶ πὸν, γιὰ διαφορὸς λόγους, εἶναι περισσότερο ἀπὸ ἐλαστικοὶ καὶ ἐπεικει, προβάλλοντας τὴ φτηνὴ δικαιολογία πὸς πρέπει νὰ ἐνθαρρυνθοῦν οἱ νιοκοποὶ ποιητὲς ἢ ὅτι πρέπει νὰ προβληθοῦν οἱ «ἡμέτεροι». Ἐκμεταλλεύονται αὐτὴν τὴν κατάσταση οἱ νέοι μας πὸν γράφουν, ὅσοι τουλάχιστο δὲν ἔχουν αὐξημένο τὸ μέτρο τῆς εὐθύνης τους, δὲν ἀφήνουν τὴν εὐκαιρία νὰ πάει χαμένη.

— Ἡ ἔλλειψη Ἑλληνικότητας κι ἡ ἀποκοπὴ ἀπ' τὴ Λαϊκὴ μας Παράδοση.

Εἶναι κάτι πὸν δὲν ἔχει ἐπισημανθεῖ ἡ σημασία του ὅσο θὰ πρέπει. Τὸ ὅτι δὲν ἔχουμε Ἑλληνικὴ αὐτόφωτη Ποίηση, εἶναι κάτι πὸν ἀποτελεῖ γνωστὴ πραγματικότητα. Ὅμως αὐτὴ ἡ ἀρνησιουργία τῆς Λαϊκῆς μας Παράδοσης καὶ τοῦ πλοῦτου πὸν μᾶς προσφέρουν οἱ πολιτικὲς μας καταβολὲς καὶ οἴξεις, εἶναι κάτι τὸ ἐκπληκτικὸ καὶ σὲ τελευταία ἀνάλυση τὸ ἐξαιρετικὰ δυσάρεστο γιὰ τὴν ἴδια μας τὴν Ποίηση. Ὅποιος ἔχει μὴ ἀπλὴ ἐξοικείωση κι ἐπαφὴ μὲ τὴν Ποίηση τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ τῆς Ἀμερικῆς, γιὰ νὰ μὴ σταθοῦμε στὴν Ποίηση τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῶν Ἀφρικανικῶν λαῶν, θὰ ἔχει ἀντιληφθεῖ πόσο ἐκμεταλλεύονται αὐτοὶ τὴν Λαϊκὴ τους Παράδοση καὶ πόσο τὴν προβάλλουν.

Ἡ δικαίωση ὅμως τῆς Παράδοσης δὲν πρέπει νὰ γίνῃ αὐτοσκοπὸς τοῦ ποιητοῦ καὶ φυσικὰ ἢ ἐπιστροφή σὲ μιὰ στεῖρα προγονοπληξία δὲν συνιστᾶται. Σήμερα ἡ Ποίησή μας, στὸ μεγαλύτερο μέρος της, στηρίζεται σ' ἀναφομιώτες ἐπιδράσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ποίησης, γιατί περιφρονούμε τὶς πηγὲς ἀπ' ὅπου ξεκίνησε καὶ ἀντλοῦμε ἀπὸ μιὰ κουλτούρα ποὺ μᾶς εἶναι ξένη στὴν δομὴ της καὶ στὶς προεκτάσεις της. Γενικά, ἡ Ποίησή μας στηριζόμενη σὲ ξένα δάνεια περπατᾷ μὲ δεκανίκια γιατί δὲ μπόρεσε, ἐκτὸς ἀπὸ λίγες φωτεινὲς περιπτώσεις, νὰ συνδεθεῖ οὐσιαστικὰ μὲ ὅ,τι καλοῦμε Λαϊκὴ Παράδοση καὶ Λαϊκὸ Πολιτικὸ καὶ νὰ δώσει γόνιμο ἔργο.

Ὅλα ὅσα ἐπισημάναμε δὲν εἶναι μόνον αὐτὰ. Σταθήκαμε μόνο στὰ κυριώτερα καὶ αὐτὰ μὲ κάποια ταχύτητα. Μέσα στὶς προθέσεις μας δὲν ἦταν νὰ κατηγορήσουμε τοὺς νέους ποιητὲς, μιὰ ποὺ καὶ ἡμεῖς δὲν ἔχομε ἀποφύγει κάποια σφάλματα στὶς ποιητικὲς δοκίμες μας.

Πρόθεσή μας κυρίως ἦταν νὰ ἐπισημάνουμε κάποιες ἀδυναμίες τῆς σύγχρονης ποιητικῆς γραφῆς, γιατί ὄχι καὶ τῆς περασμένης, καὶ νὰ συζητήσουμε καλόπιστα πάνω σ' αὐτὸ τὸ φαινόμενο ποὺ δὲν ἔχει προηγουμένο: αὐτὸ δηλαδή ποὺ μᾶς ὠθεῖ νὰ ὑποστηρίζουμε πὼς σήμερα ὑπάρχει ἕνας ὠκεανὸς στίχων, μιὰ θάλασσα ποιημάτων, ἕνα πέλαγος ποιητῶν, ὅμως ἔχομε χάσει τὸ στίγμα τῆς ἀληθινῆς Ποίησης. Γιατὶ βέβαια δὲ μπορούμε σοβαρὰ νὰ ὑποστηρίξουμε πὼς μὲ τὸ νὰ ἔχομε μιὰ τέτοια τεράστια ποιητικὴ παραγωγή ἔχομε κατ' ἀνάγκη καὶ Ποίηση. Φυσικὰ ὑπάρχουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πηγὲς γνήσιας ποιητικῆς φωνῆς καὶ κάποιοι στίχοι ποὺ μᾶς δοιοῦν. Ὅμως εἶναι ἡ ἐξαιρέση ποὺ ἐπιβεβαιώνει τὸν κανόνα.

Ἐκεῖνο πάντως ποὺ εἶναι παρήγορο, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, εἶναι τὸ γεγονός ὅτι σ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴ ποὺ μᾶς τριγυρίζει νὰ μᾶς καταπιεῖ ἕνας πολιτισμὸς αὐτοματισμοῦ καὶ τεχνοκρατίας, ὑπάρχουν ἄπειρες φωνὲς ποὺ τραγουδοῦν ἢ θέλουν νὰ τραγουδήσουν καὶ νὰ εἰποῦν τὸν λόγο τὸν στέρεο, ἄσχετο ἂν τελικὰ πνίγονται ἀπὸ διάφορες αἰτίες. Σημασία ἔχει ἡ παρουσία.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ μᾶς χρειάζεται σήμερα εἶναι μιὰ «καινούρια αἰσθητικὴ θέα», δηλαδή μιὰ στρόφη πρὸς νέους ποιητικοὺς δρόμους, νέα αἰσθητικὰ ὁράματα, πρὸς μιὰ νέαν ἀντίληψη ζωῆς στὸν χῶρο τῆς Ποίησης.

Οἱ νέοι ποὺ γράφουν, πρὶν ἀπ' ὅλα, πρέπει νὰ ἐνδοσκοπήσουν τὸν ἑαυτὸ τους καὶ νὰ ἀναμετρήσουν τὶς ποιητικὲς τους δυνατότητες. Νὰ σαύουν μὲ ἀγάπη στὴν μελέτῃ τῆς Ποίησης, νὰ ἀναθεωρήσουν κάποιες ἀπόψεις στὸν τρόπο ποὺ κατακοῦν κάθε φορὰ τὸ ποιητικὸ τους θέμα, νὰ ἐρευνήσουν, ν' ἀφομοιώσουν καὶ νὰ ἐκφράσουν, μακριὰ ἀπὸ κάθε δοσμένο σύνθημα ἢ φορμαλιστικὴ τάση, ὅ,τι ἀληθινότερο, οὐσιαστικώτερο καὶ ἑλληνικότερο ὑπάρχει μέσα τους. Πιστεύουμε πάντα πὼς τὰ πνευματικὰ φιλετικὰ κύτταρα δὲν ἔχουν ἀλλοιωθεῖ ἐπικίνδυνα ἀπὸ ξένες ἐπιδράσεις καὶ πὼς ἡ εὐρωπαϊκὴ κουλτούρα μπορεῖ νὰ μᾶς βοηθήσει δημιουργικὰ νὰ πλάσουμε τὸν ποιητικὸ μας οὐμανισμὸ στὰ μέτρα τῶν ἐθνικῶν μας δυνατοτήτων.

Στὸν χῶρο καὶ πάλι τῆς Ποίησης, — ἡ Πεζογραφία μας δὲν παρουσιάζει εὐτυχῶς τέτοιαι συμπτώματα —, πιστεύουμε πὼς ἡ Ἑλληνικὴ Παράδοση ἔχει καὶ μπορεῖ νὰ δώσει τὶς πρῶτες ὕλες γιὰ νὰ ὑπάρξει ἡ Ποίηση σὰν πνευματικὴ παρουσία αὐτοδύναμη καὶ πολυδύναμη. Αὐτὸ θὰ ἐξαρτηθεῖ ἀπὸ τὸ «μέτρον κατανόησης» ποὺ θὰ ἐπιδείξουν οἱ νέοι μας ποιητὲς. Τὸ μέτρο αὐτὸ μεταφράζεται σ' ἕνα κυρίως: **στὴν καλλιέργεια ποιητικῆς συνειδήσεως.** Ἡ τελευταία πάλι εἶναι συνάρτηση πολλῶν ἐπὶ μέρους προσπαθειῶν σὲ διάφορους πνευματικοὺς τομεῖς. Ἡ ποιητικὴ διαδικασία εἶναι στὸ μεγαλύτερο μέρος της «δουλειά». Ἐφόσον οἱ νέοι μας ποιητὲς δὲν ἀντιληφθοῦν αὐτὸ τὸ ἀπλό, μὰ τόσο σημαντικό, πράγμα, οἰκοδομοῦν τὴν πνευματικὴ τους ζωὴ σὲ σαθρὰ θεμέλια καὶ σκιαμαχοῦν μὲ τὴν Ποίηση χωρὶς νὰ τὴν κατακτήσουν ποτέ.

Τὸ πρόβλημα εἶναι φυσικὰ γενικώτερο. Τὸ πνευματικὸ μας πρόβλημα ὅπως ἔχει τεθεῖ καὶ ἀντιμετωπισθεῖ τὰ τελευταία 30 χρόνια, ἔχει δημιουργήσει ἕνα σωρὸ παρεξηγήσεις, χάσματα, ἀμφιβολίες καὶ καθυστέρηση στὴν λύση του. Φταίει βέβαια ἡ ἀποκοπὴ ἀπ' τὴν Παράδοση, οἱ πολιτικὲς ἀνακατατάξεις, οἱ πόλεμοι, οἱ ἐθνικὲς περιπέτειες, τὸ γλωσσικὸ, ὅμως φταίμε καὶ ἡμεῖς ποὺ τὴν λύση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ τὴν εἶδαμε μέσα στὰ δικὰ μας ὄρια τῶν μικρόχαρων καὶ κοντόφθαλμων συμφερόντων μας. Ὅπως ὅποτε, οἱ ἐπιπτώσεις καὶ οἱ συνέπειες φαίνονται ὀλοφάνερα στὴν Ποίηση, μιὰ καὶ μιᾶς σήμερα γι' αὐτὴν.

Δὲν εἴμαστε ἀπαισιόδοξοι. Γι' αὐτὸ πιστεύομε πὼς ὑπάρχουν πάντα οἱ δυνατότητες γιὰ τὴν ὑλοποίηση αὐτοῦ τοῦ «κάτι ἄλλου» στὸν χῶρο τῆς Ἑλληνικῆς Ποίησης. Κι αὐτὴ ἡ ὑλοποίηση μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ μὲ τὴν δραστηριοποίηση τῆς Παιδείας πρὸς μιὰ νέα αἰσθητικὴ κατάρτιση τῶν νέων ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο, τὴν ἀνιδιοτελεῖα καὶ αὐστηρὴ τοποθέτηση τῆς ἐπίσημης κριτικῆς ἀπέναντι στοὺς νέους, τὴν δραστηριοποίηση τῶν Λογοτεχνικῶν Σωματείων καὶ Περιοδικῶν πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς χάραξης ἑνὸς νεοελληνικοῦ ποιητικοῦ στοχασμοῦ.

Σ' ἐλκτικὴ πάντως ἀνάλυση τὸν λόγο τὸν ἔχουν οἱ νέοι μας ποιητές, οἱ ὁποῖοι ἀναπτύσσοντας μὲ συνεχῆ μελέτη καὶ ἀσκήση ὑπεύθυνη τὴν αἰσθητικὴ τους παιδεία καὶ συνειδητοποιώντας στὸ ἀκέραιο τὸ μέτρο τῆς εὐθύνης τους θὰ μᾶς δώσουν μιὰ νέα, αὐτόφωτη καὶ αὐτοδύναμη Ἑλληνικὴ Ποίηση, ποὺ θὰ μπορεῖ μὲ ἀξιώσεις νὰ σταθεῖ στὸν παγκόσμιο χῶρο.

ΑΝΤ. ΔΕΛΩΝΗΣ

ΚΡΟΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΑΝΤΕ ΣΤΑΜΑΤΣ

Ὁ Ἄντε Στάματς γεννήθηκε τὸ 1939 στὸ Μολάτ, νησί τῆς Ἀδριατικῆς. Σπούδασε Συγκριτικὴ Φιλολογία στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ζάγκρεμπ. Συνέγραψε πολλὲς φιλολογικὲς καὶ φιλοσοφικὲς μελέτες. Ἐξέδωσε τὶς ἀκόλουθες ποιητικὲς συλλογές: «Ὁλεθρος», «Μὲ τὸν Κόσμο», «Ἡ Ἐποχὴ τῆς Ἀνάμνησης», «Διεύθυνση».

Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΕΤΑΛΟΥΔΑΣ

Ἄδ' τὴν ὁρμὴ τοῦ κλύδωνα κνηνημένη
 Τρέχει ἡ πεταλοῦδα προφύλαξη νὰ βρῆ
 Στὰ γνόφιμα κλαριά ἀπὸ κάτω.
 Τὸ λέπτερο πετάλισμα εἶχε ποθήσει,
 Μὰ τώρα τοῦ Θανάτου σίμωσε ἡ στιγμή.
 Μακρὰ ἀπ' τὸ τίποτε βρίσκεται κίβλας
 Κι' ὅμως γιὰ τὸ τίποτε ἔχει ἐτοιμαστῆ.
 Πέρασε πειὰ ὁ χρόνος τῆς ἀνάμνησης,
 Πάει ὁ καιρὸς τῶν οὐράνιων κύκλων
 Ποὺ τὰ φτερογύσματά της διαγράφαν.
 Κι' ἦρθε γιὰ νὰ πεθάνη
 Στὸν τόπο ποὺ ἐδιάλεξε, ἐκεῖ ποὺ τῆς ταιριάζει.
 Καὶ μὲ τὸν ἴσκιό τῶν νεκρῶν φτερούγων ἐνωμένη,
 Κεῖτεται γαλήνια ὅπως χτέσ
 Στῆς χρυσαλλίδας τὴν ὥρα.

Μετ. Α. Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΚΥΠΡΟΛΕΟΝΤΑΣ

J. PREVERT

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΣΙΩΠΗ

Πάνω στο πρόσωπο τῆς νύχτας
τοῦ ὄνειρου τὸ χέρι ἀπαλά ἔστησε τὸν χορὸ
τῆς νύχτας καὶ σ' ἓνα παλιὸ κάδρο τοῦ ἡλίου
χορεύουν οἱ νιὲς σκιὲς τοῦ φεγγαριοῦ.
Πολλὸ κοντὰ
μέσ' τὸ ἴδιο φῶς

μιὰ ἐπιγραφή ξεπηδᾷ
Νοσοκομεῖο — Σιωπή.

Ἄλλὰ ὁ χορὸς τῆς νύχτας
κατοίκησε τούτη τὴν σιωπὴ μὲ μιὰ μουσικὴ
ἀθόρυβη.

Στὴν κεντρὴ αἴπνια,
Ξαφνικά, παιδιὰ τραγουδοῦν
ποὺ κανεῖς δὲν τ' ἀκούει.
Τὸ τραγοῦδι τους εἶναι ἓνα παράπονο:
τὸ παράπονο ἑνὸς φυτοῦ
σ' ἓνα θερμοκήπιο,
σ' ἔξορία.

Ὅποιαδήποτε κι' ἂν εἶναι ἡ ἡλικία τῆς ἄρρω-
στης
εἶναι ἀκόμα ἡ νεότης τῆς ποὺ ὑποφέρει
εἶναι πάντα τὰ παιδικὰ τῆς χρόνια ποὺ φωνά-
ζουν

κι' ἀπὸ μακριὰ παραπονιέται γιὰ τὴν ἀρρώστεια.
Μὰ εἶναι πάντα μέσ' τὴν ἀνησυχία
αὐτὴ ἡ νεότης, αὐτὴ ἡ παιδικὴ ἡλικία
ποὺ ξεχνᾷ τὰ πάντα, χορεύει καὶ χαμογελᾷ
ἐν σμπαιγνία μὲ τὴ ζωή.

Νοσοκομεῖο — Σιωπὴ

Μιὰ ἄρρωστη μιλᾷ ὀλόμονη μ' ὅλη τούτη τὴν
ζωή,

μεγάλῃ ὀμιλία τρυφερῇ καὶ τρελλή,
τρομερὸ ρομάντζο καὶ ἀληθινὸ
καὶ κάποτε τόσο ὁμορφο
Ἄριστούργημα ποὺ ποτὲ δὲν γράφτηκε
ὅπερα πυρετοῦ
διαυγῆς, πικρὴ καὶ γλυκειά
ὅπως τὸ λεμόνι στὸ δέντρο, ἓνα κομμάτι
κιόλας στὸ ἄδειο ποτήρι, πάνω στὸ τραπέζι,
πολὸ μακριὰ ἀπὸ τὸ χέρι,
καὶ στὴν καινούρια δίψα ἡ ἀνάμνηση ὅτι ἦπε.
Τραγωδία ὅπου ἡ ἐλπίδα ξαναπαίρνει
τὸν πρῶτο ρόλο καὶ ὑψώνεται ὄρθια ἀπέναντι
στὸς γυμνοὺς κι' ἄσπρους τοίχους,
ἔπειτα διασχίζοντας τὸ δωμάτιο αἱματομένη
μισανόγει τις κουρτίνες τῆς ἀγάπης

καὶ τοῦ ἀνέμου
καὶ ξαφνικὰ χαμένη, ἀγωνιούσα μὴ ξέροντας
γιατί ἀκριβῶς τὴν φώναξαν ξαναπέφτει
στὸ κρεβάτι συντριμμένη σὰν ἓνας κακὸς
ἠθοποιὸς ἀποκαωμωμένος ἀπὸ τὶς ἀποδοκιμασίες
Κι' ὁ πόνος τὴν κτυπᾷ.

Νοσοκομεῖο Σιωπῆ.

Ἄλλὰ ἡ ἄρρωστη πὺ συντριμμένη ἀπὸ τὴν
ἐλπίδα
τὴν ἀγκαλιάζει καὶ τῆς ψιθυρίζει τὸν ρόλο τῆς:

«Ὁ γιατρὸς μᾶς τότε
σύντομα θὰ γιάνης».

Κι' οἱ δυὸ μαζὶ φεύγουν νανουρισμένες
στὴν χώρα τοῦ ὕπνου ὅπου ξεπνοῦν ἡ
ἀνάμνηση κι' οἱ λύπες, τὰ σχέδια, οἱ ἐπιθυμίες.
Ἐκεῖ

κάπου στὴ Γαλλία

Νοσοκομεῖο — Παρίσι

ἐκεῖνο τῶν ἄρρωστων παιδιῶν, ὁδὸς ντὲ Σέβο
ὅπου ἔκανε μιὰ μακρόχρονη μαθητεία
πόνου καὶ κουράγιου καὶ σύντομης εὐφροίας
ὅπου τὰ πουλιὰ ἐπαναλαμβάνουν ἀκόμα
χωρὶς νὰ τᾶχουν ὅλα καταλάβει
τὰ παιδικὰ αὐτοσχεδιασμένα ρεφραίν.
Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη
ἀκόμα ἓνα ἄλλο χτὲς κι' ἓνα ἄλλο σήμερα.

Ὁ ἓνας λέει Τρίτη
ἓνας ἄλλος Τετάρτη
Παρασκευὴ ἢ Κυριακὴ
Σάββατο τί μοῦ λέει τοῦτο;

ἂν ἐγὼ λέω Πέμπτη
κι' ἂν πῶ Πέμπτη εἶναι γιὰ νὰ ξαναρχίσουν
οἱ μέρες ὅπου μιὰ ἄρρωστη θὰ μπορούσαμε
νὰ ξεφύγουμε.

Οἱ ὁμορφες μέρες τῶν διακοπῶν.

Νοσοκομεῖο Σιωπῆ

Οἱ μέρες κι' οἱ νύκτες περνοῦν
οἱ ἑβδομάδες οἱ ὄρες
ἡ ἄρρωστη εἶναι στὴν Κυανὴ Ἀκτὴ
καὶ σχεδὸν τελείως θεραπευμένη
Νοσοκομεῖο Σιωπῆ

Οἱ δεκατέσσερες ὥρες τοῦ πόνου
δὲν ἤχοῦν πιά γι' αὐτὴν στὴ Μεσημβρινὴ
Γαλλία.

Κι' ὁ πόνος ζητᾶ συγγνώμη
σὺν καλῇ κυρία συνοδός.
«Ἔχω τόσα νὰ κάνω
συγχωρέστέ με ἂν σᾶς ἀφήνω
ἀγαπητὴ φίλη».

Νοσοκομεῖο Σιωπῆ

Τὸ χαλάζι ἔλυωσε
τὸ σταφύλι ὠρίμασε.
Ἐπὶ μακριὰ ἦλθε
τ' ἀηδὸνι τῆς Ἰουλιέττας καὶ τραγουδᾷ
πάνω σ' ἓνα ἐλιόδεντρο.

Καὶ κάτω ἀπὸ τὰ βήματα τῆς ἀνάρεωσης
λάμπουν τὰ ἴχνη τῆς πρώτης ἐξόδου
τόσα χρυσὰ ἀστέρια στὰ μαλλιά τῆς βροχῆς.

Νοσοκομεῖο Σιωπῆ.

Ἡ ἄρρωστη χαμογελᾷ
εὐτυχισμένη νᾶναι στὸν κόσμο, χωρὶς νὰ ρωτᾷ
γιατί,

ἀκόμα μιὰ φορὰ ὀλοκαίνουρια ὅπως
τὴν πρώτη φορὰ,
ἀκόμα μιὰ φορὰ ζωντανὴ μ' ὅλη τὴ Ζωή.

Μετ.: ΗΒΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΤΑΟΥ ΑΚΤΛΑ

ΜΝΗΜΟΣΤΥΝΟ

(9 χρόνια ἀπὸ τότε)

Εἶπα:

Ἡ μητέρα δὲν πέθανε —
καὶ τῶντερο ξύπνησε.

Καὶ νεκρὴ ἦταν ὁμορφῆ.
Ἡ μυγδαλιὰ πάνω ἀπ' τὰ σταυρωμένα χέρια τῆς
— πέθανε Φεβρουάριο —
Μιὰ μέλισσα σ' ἓναν ἀνθὸ
νὰ τῆς θυμῆξαι τὸν καιρὸ τοῦ τρύγου.

Ἐνα κλαδί βασιλικὸ στὸ στήθος
— δίπλα τοῦ κάμπου καὶ τῆς αὐλῆς μας —

Καὶ νεκρὴ ἦταν ὁμορφῆ ἢ μητέρα
μέσα στὸ βυσσινὶ μαντήλι τῆς
— δακρυσμένο χαμόγελο —
πάνω ἀπ' τὸ ξεροπήγαδο.
Δυὸ πληγωμένες πτεροῦγες — τὰ χέρια τῆς —
ὑποταγὴ στὴ μοῖρα.

Ἀκόμα καὶ σήμερα εἶναι ὁμορφῆ
στὴ σκοτεινιά τῆς
νὰ μαζεῦθαι τὸ πληγωμένο φῶς
στὰ δάκτυλα
γιὰ τὰ παιδιὰ
γιὰ τὰ δέντρα
γιὰ τὰ πουλιά
γιὰ μᾶς πού μείναμε δίχως ἀνοιξή
δίχως βροχή
καὶ παραροῦνες στοὺς κάμπους.

ΜΑΡΙΑ ΠΥΛΑΙΩΤΟΥ

Φεβρουάριος, 1973.

Κ Α Θ Ε Μ Η Ν Α

ΠΝΕΥΜΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΤΡΙΑ ΣΧΟΛΙΑ

Είναι πιά κοινοτυπία ή συζήτηση γύρω από τα λογοτεχνικά βραβεία. Έχουν ειπωθή τόσα, υπέρ και κατά, που τίποτα καινούριο δε θάχης να πής για να δικαιολογηθί τὸ σχόλιο ή ὑπόμνημά σου.

Κι' ἄμωσ τὰ «Κριτικά Φύλλα», που διευθύνει ὁ 'Ι. Χατζηφώτης, νόμιζω, πὼς εἰσάγουν στὸ νεοελληνικό κόσμο τῶν γραμμάτων ἕνα πολὺ καλὸ τρόπο κριτικῆς γι' ἀπονομὴ ἐτησίων λογοτεχνικῶν βραβείων. Τὸ περιοδικὸ ἐπιστράτευσε τοὺς κριτικούς ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν γιὰ ν' ἀποτελέσουν ἕνα κριτικὸ σώμα. Αὐτοὶ ἔρχονται, ἐπαγγελματικὰ πολλές φορές, σὲ συνεχή ἐπαφὴ μὲ τὰ βιβλία, ὀλόχρονα καὶ ὄχι σὲ τακτὸ περιορισμένο χρονικὸ διάστημα, γνωρίζουν τίς κινήσεις ἰδεῶν, τίς πνευματικὲς διακυμάνσεις τῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ προσώπων, ἀνήκουν σὲ διάφορες κριτικὲς σχολές, ἔχουν κερδίσει τὴν ἐμπιστοσύνη συγγραφέων καὶ κοινῶ, συνεπῶς ἔχουν λογικῶς ἱκανότητα σάν ὁμάδα νὰ κρίνῃ ὅσο εἶναι ἀνθρωπίνως δυνατό ἀμερόληπτα καὶ νὰ πλησιάσουν πρὸς τὴν ἀλήθεια.

★

Τὸ περιοδικὸ «Εὐθύνη», (διευθυντῆς Κ. Τσιρόπουλος) στὸ τεύχος του ἀρ. 12 (Δεκέμβριος 1972) εἶχε δημοσιέψῃ ἕνα κατάλογο βιβλίων του ἀντιπροσωπευτικῶν τῶν κυριωτέρων εὐρωπαϊκῶν λογοτεχνιῶν, ποὺ ἡ ἀνάγνωστί τους σὲ εἰσάγει στὶς λογοτεχνίες αὐτές. Συχνά ἡ μελέτη χωρὶς καθοδήγηση σημαίνει σπατάλη χρόνου ἢ ἐσφαλμένες ἐντυπώσεις. Κυκλοφοροῦν τόσα ἐντυπα μὲ πολὺ διάφορη ἀξία ποὺ ὁ ἀπληροφόρητος (τάχα πόσοι εἶναι οἱ πραγματικὰ πληροφορημένοι;) πελαγώνει καὶ παίρνει στὴν τύχη ὅ,τι πέσει στὰ χέρια του ἢ ἐκεῖνο ποὺ τὸν συμβουλεύσαν μὴ εἰδικὸ ἢ ἐκεῖνο ποὺ τὸν πείθει ἢ ἐμπορικὴ διαφήμιση. Ἀφήνω πὼς μιὰ ἡλικία, ἰδίως ἡ ἐφηβικὴ καὶ ἡ πρώτη νιότη, ποὺ κυρίως διαβάζει γιὰ μὀρφωση κι' ἐσωτερικὴ ἀνάγκη—ἢ ἀνάγκη τῆς ἀνησυχίας καὶ τῆς προετοιμασίας γιὰ τὸν σκληρὸ ἀγῶνα τῆς ζωῆς—δὲν ἔχει πολλὰ χρόνια νὰ ξεδέψῃ ἀδίκαια καὶ ἀδικαιολόγητα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπαφὴ μὲ τὸ δῆχος θαυτέρη ἀξία βιβλίου, συχνὰ ἀποθαρρύνει καὶ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν καλὴ συνήθεια τοῦ διαβάσματος λογοτεχνικῶν κειμένων.

Ἡ δημοσίευση τοῦ καταλόγου αὐτοῦ εἶναι πραγματικὴ προσφορά γιὰ τὸ «Διεθνὲς Ἔτος Βιβλίου» καὶ ὄχι ἀπλὴ τυμπανκορυσία. Θὰ συμβούλευα τὰ σχολεῖα νὰ πολυγραφήσουν τὸ σχετικὸν κατάλογο (μὲ πλήρη παραπομπὴ στὸ περιοδικὸ καὶ τοὺς συντάκτες τοῦ καταλόγου 'Κ. Τσάτσο, 'Οκτ. Μερλιέ, Κ. Τσιρόπουλο, Κ. Ε. Λασιθιωτάκη) καὶ νὰ τὸν διανέ-

μουν κάθε χρόνο στοὺς μαθητὲς ὀρισμένης τάξης (Ε' ἢ Στ' Γυμνασίου;). Θὰ τῶλεγα αὐτὸ σωτήρια χειρωνακία.

★

Τὸ περιοδικὸ «Νέα Σύνορα» (διευθυντῆς Δημ. Βαλασκάντζης) καθιέρωσε μὲ τὸν Δ. Κωσταλένο τὴν κριτικὴ βιβλιῶν, ποὺ δὲν ἔχουν ἀποσταλῆ γιὰ κρίση στὸ περιοδικὸ. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο (δὲν ξέρω τὴ νομικὴ πλευρὰ τοῦ θέματος) βιβλία ποὺ ἀξίζουν τὸν κόπο ἢ ἔχουν γενικὴ σημασία ἀπὸ τὴν ἀποψη ἐπηρεασμοῦ μπαίνουν κάτω ἀπὸ τὸ φακὸ τῆς κριτικῆς, ἐξετάζονται καὶ δίνεται ἐνυπόγραφα κι' ὑπεύθυνα τὸ πόρισμα τῆς ἐξέτασης ἐγκριτικὸ ἢ κατακριτικὸ. Γιατὶ πρέπει νὰ θεωροῦνται ἐλαττωματικὲς οἱ σελίδες κριτικῆς, ὅταν περιορίζονται μόνο σὲ ὅ,τι ἀποστέλλεται καὶ ποὺ συχνὰ δὲν ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀπλὴ ἀναγγελία ἢ βιβλιογραφικὴ καταγραφή. Ὅτι θάταν ὀρθότερο ἡ ἀποστολὴ τῶν βιβλίων θε συζητεῖται. Ἀς μὴ ξεχνιοῦνται ὁ κόπος γιὰ προσεκτικὴ ἀνάγνωση, ἡ σύνταξη τῆς κριτικῆς καὶ τὸ ἔξοδο γιὰ τὴν ἐκτύπωσή της. Ἐξάλλου ἡ κριτικὴ ἔχει καὶ τὸ προσὸν τῆς διαφήμισης δωρεάν, καὶ ὅταν ἀκόμα εἶναι κατακριτικὴ.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Γ. Φιλίππου Πιερίδη: «Τέσσερα θέματα λόγου», Κύπρος, 1973 — Α. Γεωργιάδη — Κυπρολόγοντα: Ἐλεύθεροι Παλιορρηκόμενοι, Λευκωσία, 1972 —

Εἶναι κέρδος, ἰδίως γιὰ τὸν ἀναγνώστη, νὰ γνωρίζῃ ἕνα λογοτεχνικὸ ὄχι ξηρὰ κι' ἐνημερωτικὰ ὀπως συμβαίνει στὰ ἄρθρα καὶ στὶς πιδὸ πολλές διαλέξεις, ἀλλὰ σὲ ὅ,τι οὐσιαστικὸ ἔχει, ἔτσι ποὺ νὰ διεγείρεται ἡ περιέργεια γιὰ μιὰ πιδὸ στενὴ διὰ τῶν κειμένων τοῦ λογοτεχνικοῦ αὐτοῦ γνωριμῆ. Ἐπὶ πλέον, ἡ ἐπισημάνση μὲ τρόπο συμπτυκτικὸν κι' ὄχι μὲ ἐπιδεικτικὴ ἀμετροπέπεια χαρακτηριστικῶν ποσοφῶν καὶ ἰδιοτήτων τοῦ ὑπὸ ἐξέταση λογοτεχνικοῦ καὶ τοῦ ἔργου του ἑλκύει πρὸς τὸ βιβλίον καὶ δημιουργεῖ διάλογο. Τὸ δοκίμιον ἔχει τίς δυνατότητες νὰ τὰ προσφέρει ὅλ' αὐτὰ.

Ὁ Γ. Φιλίππου Πιερίδης μὲ τὸ βιβλίον του «Τέσσερα θέματα λόγου» ἐπισημάνει μὲ θερμῶ, σαφῆ, καὶ στὴ συμπίκνωση, τρόπο, τέσσερις φυσιογνωμίες τοῦ διεθνούς λογοτεχνικοῦ στίθου, τοὺς Θόρω (ποῦ ἀπ' ὅ,τι ξέρω εἶναι ἀγνωστος στοὺς πιδὸ πολλοὺς μας) Ντοστογιέφσκι, Τολστόι καὶ Ρολλάν. Ὁ δοκιμογράφος χωρὶς νὰ πελαγοδρομῇ σὲ σωρεῖα πληροφοριῶν (ἀπαραιτήτων θέβαια σὲ ἀναλυτικὸ μελέτημα, διασπα-

στικῶν καὶ ἀρηστων στὸ δοκίμιο, ποῦ θέλει τὴν προσωπικὴ ἔκφραση ὡς πρωτεύουσα) ἀσχολεῖται μὲ τὴν προσφορά τῶν συγγραφῶν αὐτῶν καὶ μὲ τὰ κείρια χαρακτηριστικὰ τῆς γραφῆς τους, κοιτάζοντας κάπως ἀφοριστικὰ νὰ βρῆ καὶ τὰ δικαιολογητικά. Ἰδιαίτερη ἐντύπωση μοῦ ἔκαμε τὸ δοκίμιο γιὰ τὸ Θόρω, ἴσως γιὰτὶ μοῦ ἦταν τελείως ἀγνωστὴ ἢ παράδοξη δρᾶση του. Πολὺ καλὰ ζωγραφισμένο εἶναι καὶ τὸ δράμα τοῦ Ρολλάν σὰν καλλιτέχνη καὶ στοχαστῆ, προπαντὸς οἱ σκέψεις ποῦ γίνονται γύρω ἀπὸ τὴ συνέπεια καὶ τὴν τόλμη τοῦ γάλλου αὐτοῦ διανοητῆ.

Τὸ ἱστορικὸ μυθιστόρημα δὲν εἶναι εὐκόλο εἶδος. Ὁ μυθιστοριογράφος πρέπει νὰ ξεπεράσῃ χίλιες δυὸ δεσμεύσεις, νὰ συλλάβῃ τὸ θαυότερο νόημα, νὰ τὸ συνδέσῃ συχνὰ μὲ σύγχρονά του ρεύματα, νὰ δημιουργήσῃ κατὰ κάποιον τρόπο σύμβολα ποῦ ν' ἀνταποκρίνονται πρὸς μόνιμες ἰδιότητες καὶ χαρακτηριστικὰ ἐνὸς λαοῦ καὶ ταυτοχρόνως νὰ δίνῃ ἐξηγήσεις εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως ἀπὸ τὴν πορεία τῶν γεγονότων καὶ τῆς ἀντιθέσεως τῶν προσώπων. Ὅλα αὐτὰ δημιουργοῦν δυσκολίες, κι' ἐνῶ ἔχῃς ἔτοιμο τὸ «μῦθος» κινδυνεύεις ν' ἀποτύχῃς ἢ νὰ χρονοκογραφῆσῃς ξηρά (καὶ μετατρέπεις ἔτσι τὸ κείμενό σου σὲ καλογραμμένο σχολικὸ ἐγχειρίδιο).

Ὁ Ἄ. Γεωργιάδης — Κυπρὸς — λέει, ποῦ ἀπὸ χρόνια θηπεῖ στὸν πεζὸ λόγο κι' ἔβρωσε θαυμάσια διηγήματα (τὰ καλύτερα καὶ μοναδικὰ χριστουγεννιάτικα καὶ πασχαλινὰ, ἔχι ποῦ κυπριακοῦ χώρου ἀλλὰ τῆς πρώτης γραμμῆς τοῦ νεοελληνικοῦ γενικοῦ χώρου) μὲ τὸ ἱστορικὸ μυθιστόρημά του «Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι» (τίτλος θαυμάσιος — δὲν ἔχει σημασία τὸ δάνειο, γιὰτὶ αὐτὸ ἔγινε πᾶ «σύμβολο» ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν πρώτη του πηγή) ἔκαμε ἕνα τόλμημα, ποῦ δὲ μπορεῖς νὰ μὴ θαυμάσῃς. Ἄν ἀναλογιστῆς πῶς ὁ συγγραφέας δὲν εἶναι εἰδικὸς ἱστορικὸς μὲ τίτλους, περγαμινῆς καὶ εἰδικῆς στὸν κλάδο πραγματείες, ἀλλὰ ἔλα τὰ χρωστᾷ στὸ προσωπικὸ πάθος, κι' ὅμως δίνει μὲ μυθιστορηματικὸ τρόπο, ποῦ σημαίνει ἐλξη, θερμότητα, συναίσθηματικὴ ἀμεσότητα, ὅλο ἐκεῖνο τὸ νεοελληνικὸ μεγαλεῖο, ζωντανὸ σὰ νὰ τὸ βλέπῃς καὶ τὸ ἀκούῃς ἢ σοῦ τὸ διηγείται μὲ τέχνη ὁ πατέρας, ἐκτιμᾷς μὲ τέτοια προσφορά. Δὲν τὴν περιορίζεις ποτὲ μικρὸ σου τόπο, ποῦ διαθέτει μυθιστορήματα τοῦ ὅποιου τύπου τόσα ὅσα τὰ δάκτυλα τοῦ ἐνὸς χερσοῦ. Τὴν ἀπλώνεις στὸ νεοελληνικὸν ἔθνος, μὲ ἀξιώσεις.

Μὲ κέντρο στὶς πρὸ πολλὰς περιπτώσεις τὸν Κασσιόλην ὁ συγγραφέας κατορθώνει νὰ ἐξιστορῇ μέρη μὲ τὴν μέρη γεγονότα, αἰσθήματα καὶ καθημερινὴ ζωὴ στὸ πολιορκημένο Μεσολόγγι. Συχνὰ γίνονται μεσοκλίμακες ἐπαναλήψεις, μὰ τοῦτο κι' ὅλας, σὰν ἕνα εἶδος ροντώ, σοῦ ὑπενθιμίζει καὶ σοῦ τονίζει τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς ζωῆς σ' αὐτὸ τὸν ἐλεύθερο (ἂν καὶ πολιορκημένο) μικρὸν ἔθνος. Σαφεῖς τύποι εἶναι λίγοι — Κασσιόλης, ὁ Στουναῖος, ὁ Μάνιερ, ἡ Πιτούλαινα, ὁ Τζαβέλλας καὶ ἄλλοι. Οἱ ὑπόλοιποι ὑποσημαίνονται ἀκριβῶς γιὰτὶ χρειάζεται ἢ σκιά τους γιὰ νὰ φαῖν ἢ ὑπεροχὴ τῶν ἄλλων. Ὡστόσο

καὶ αὐτοὶ οἱ ἄλλοι οἱ πρωτεύοντες, δὲν κρατοῦν κυριαρχικὴ θέσ, ὥστε τὸ μυθιστόρημα νὰ εἶναι ἐξιστόρηση γι' αὐτοὺς. Τὸ πολὺ πλῆθος ἐπώνυμο καὶ ἄνωνυμο ἔχει τὸ μεγαλύτερο μέρος. Εἶναι ὅλη τὸ μυθιστόρημα ἐξιστόρηση λαοῦ καὶ ἀρχηγῶν σὲ ἴση μίτρα, ὅπως ἀκριβῶς ἦταν ἡ περίπτωσις τοῦ Μεσολογγιοῦ, ποῦ καὶ γι' αὐτὸ ἔγινε «σύμβολο».

Μὲ γλώσσα ἀπλή, χωρὶς ἀκροβατισμοὺς μὲ σύνθετα ἐπιθέτα ἢ νεόκοπες λέξεις ἢ ἀπὸ τὸν κύκλο τῆς τεχνολογίας, ὁ συγγραφέας ἐκβέπει τὰ γεγονότα ζωντανὰ καὶ οἰκεία. Οἱ περιγραφὲς παρουσιάζονται ἐκεῖ ποῦ χρειάζονται ὀργανικὰ καὶ δὲν ἀποτελοῦν εὐκαιρία ἐπιδείξεως. Τὰ καθημερινὰ τοποθετοῦνται συχνὰ γιὰ νὰ φαῖν ὁ ἀνθρώπινος χαρακτήρας τῶν πολιορκημένων καὶ ν' ἀποφευχθῇ ἐκεῖν ἡ ρητορικὴ προβολὴ τοῦ ἥρωϊσμοῦ πρὸς τέρμα ἀπὸ τὸ αἰτιολογικὸ ἀνθρώπινο. Τὸ ἔρωτικό στοιχεῖο, πάλιν ἀνθρώπινο, περιλαμβάνεται μὲς τὰ καθημερινὰ, πάντοτε μὲ τὴν παλιὰ ὑγιή του μορφή (ἂν θέλετε τὸν ἠθογραφικὸν παλμό του) καὶ οἱ περιπτώσεις ἀκόμα ποῦ φεύγει ἀπὸ τὸ ρωμαντικὸν κύκλο: δὲν ὑπερτονίζεται ὅπως τὸ θέλουσιν οἱ σύγχρονες (τάχα) γραφεῖς.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

ΓΕΝΙΚΑ

Στὴν ἐφημερίδα «Θεσσαλιώτις» (25.3.73) ὁ Σωτ. Καραθάνος γράφει ἄρθρον μὲ τίτλο «Ἡ Κύπρος τοῦ Πνεύματος» — Στίς «Ἄκτις» (ἄρ. 341) ὁ Νίκος Ἀρβανίτης μὲ ἄρθρον «Ἀπὸ τῆς Νεώτερης Πεζογραφίας» κρίνει τὰ ἐξῆς διθλία: «Ἀνθολογία τῆς Κυπριακῆς Πεζογραφίας», «Ἐπετηρὶς τῆς Ἑθνικῆς Ἑταιρίας Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν Κύπρου 1972», «Ἐξὸς Λόγος» τοῦ Κ. Χρυσάνθη, «Ἐκεῖνα τὰ χρόνια» τοῦ Ἐάνθου Λυσιώτη καὶ «Λουκάς ὁ ἀγαπητὸς» τοῦ Μελέη Νικολαΐδη. — Στὴν ἐφημερίδα «Ἐθνικὸς Ἄγων» (8 Ἀπρ. 1973) ὁ Ἄπ. Ζορμπᾶς γράφει «Κυπριακὸς Ὀρθρος» — Στὸ περιοδικὸν «Ἐπιλογές» (ἄρ. 7)8) ὁ Ἄπ. Ζορμπᾶς δημοσιεύει τὸν κυπριακὸν θρύλον «Ἡ Ἀροδαφνοῦσα».

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Νέα Πορεία (Θεσσαλονικὴ) ἄρ. 215)217 — Ἑλληνικά (Θεσσαλονικὴ) τομ. 25ος ἄρ. 2. — Πανασσός (Ἀθήνα) τομ. 1Ε' ἄρ. 1 — Μακεδονικὴ Ζωὴ (Θεσσαλονικὴ) ἄρ. 83 καὶ 84 — Νέα Σύνορα (Ἀθήνα) ἄρ. 20 — Φῶς καὶ Ζωὴ (Ἀθήνα) ἄρ. 10 — Στερεὰ Ἑλλάς (Ἀθήνα) ἄρ. 50 καὶ 51 — Τὸ σχολεῖο καὶ τὸ σπίτι (Ἀθήνα) ἄρ. 136 — Κριτικὰ Φύλλα (Ἀθήνα) ἄρ. 9 — Ἀκτίες (Ἀθήνα) ἄρ. 341. — Ἡ ποιητικότητα (Ἀθήνα) Μάο.—Ἀπρ. 1973 — Ἐκλογές (Ἀθήνα) ἄρ. 7)8 — Σιώννα (Νέα Σμύρνη) ἄρ. 55 καὶ 56 — Ἡπειρωτικὴ Ἑστία (Γιάννινα) ἄρ. 249) 251. — Ἐκδοτικὰ Νέα (Ἀθήνα) ἄρ. 5 — Εὐθύνη (Ἀθήνα) ἄρ. 16 — Ὁ Συνεργατιστὴς (Λευκωσία) ἄρ. 132 — Ἀντονομικὰ Χορικά (Λευκωσία) τ. Η' ἄρ. 1 — Πάντα Ἐμπρός (Λευκωσία) ἄρ. 126)127.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Collections de l'Institut
Français d'Athènes: Bulletin
Analytique de Bibliographie Hellenique, 1969,
Athènes, 1972.

Β. Κωνσταντίνος: Διαθλάσεις, «Νέα
Πορεία» Θεσσαλονίκη, 1972.

Λένα Χατζοπούλου—Καραβία:
'Ο λιώντας, 'Αθήνα, 1973.

Χριστίνα Κούνα: Γυμνή Ψυχή, Κριτή-
ριο, 'Αθήνα, 1973.

'Ηλίας Πολύδωρος: 'Οκτώ στα-
γόνες δάκρυα, Κριτήριο, 'Αθήνα, 1973.

Φοίβου Δέλφη: 'Ηνίοχος, Καραβία,
'Αθήνα, 1973.

Σαράντου Παυλέα: Τò κήτος, Νέα
Πορεία, Θεσσαλονίκη, 1973.

Πάνου Παναγιωτούνη: Τρία μονό-
πρακτα, Δωδεκάτη 'Ωρα, 'Αθήνα, 1973.

Τάκη Γκοσιόπουλου: Μαρτυρίες,
Θεσσαλονίκη, 1973.

'Ηλία Βενέζη: Περιηγήσεις, 'Εστία,
1973.

Γαβριήλ Γαβριήλογλου: Οίμις-
θωτοί, Θεσσαλονίκη, 1973.

Πώς θ' αποκτήσετε τò έργο
«ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΠΟΙΗΣΕΩΣ»

Τόμοι πέντε (5)
Έκδοση πολυτελείας
βιβλιοδεσία χρυσόδετος
έντòς θήκης

'Αξία ολοκλήρου τής σειράς:

δρχ. 2000

Πωλείται
εις όλα τὰ κεντρικά βιβλιοπωλεία
τών 'Αθηνών

Στέλνεται
καί από τòn 'Ανθολόγο ταχυδρομικώς
Διεύθυνση 'Ανθολόγου:

Κόριον ΣΗΦΗΝ Γ. ΚΟΛΙΑΝ Γυμνασιάρχη,

òδòς Πατρών 27, Κόρινθον

Τηλέφ. (07441) - 24014

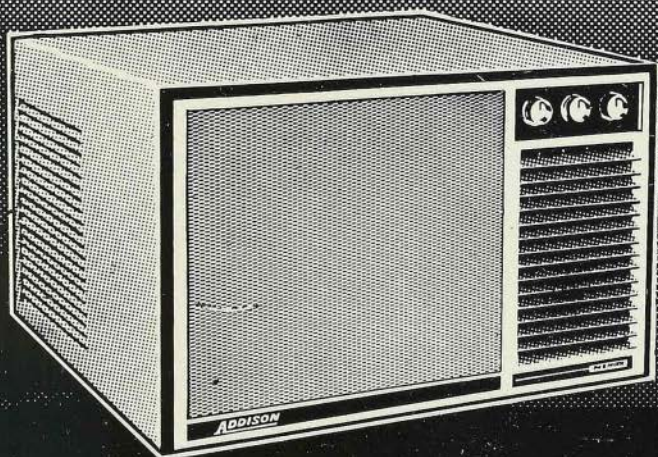
ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΟΔΟΣ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΑΡ. 6Ζ - 6Η
(Παρά τò ώρολόγιον Γ.Σ.Π. καί «'Αθήναιον»)

ΤΗΛ. 44940 - ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΖΕΣΤΑ

ΖΗΤΗΣΤΕ ΝΑ ΔΗΤΕ ΤΙΣ ΝΕΕΣ
ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ

ADDISON

ΕΙΝΑΙ Η ΔΡΟΣΕΡΩΤΕΡΗ ΛΥΣΙΣ
ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΣΑΣ

Γιά ένα άνετο, δροσερό καλοκαίρι σε μία υγιεινή ατμόσφαιρα.

Οι συσκευές κλιματισμού ADDISON είναι τελείως αθόρυβες και πολύ εύκολες στην χρήση.

Στό σπίτι ή στον τόπο εργασίας σας μία συσκευή ADDISON λύνει το πρόβλημα της αφόρητης καλοκαιρινής ζέστας.

Γενικοί αντιπρόσωποι:

ΜΙΧ. Σ. ΣΑΒΒΙΔΗΣ ΑΤΑ.

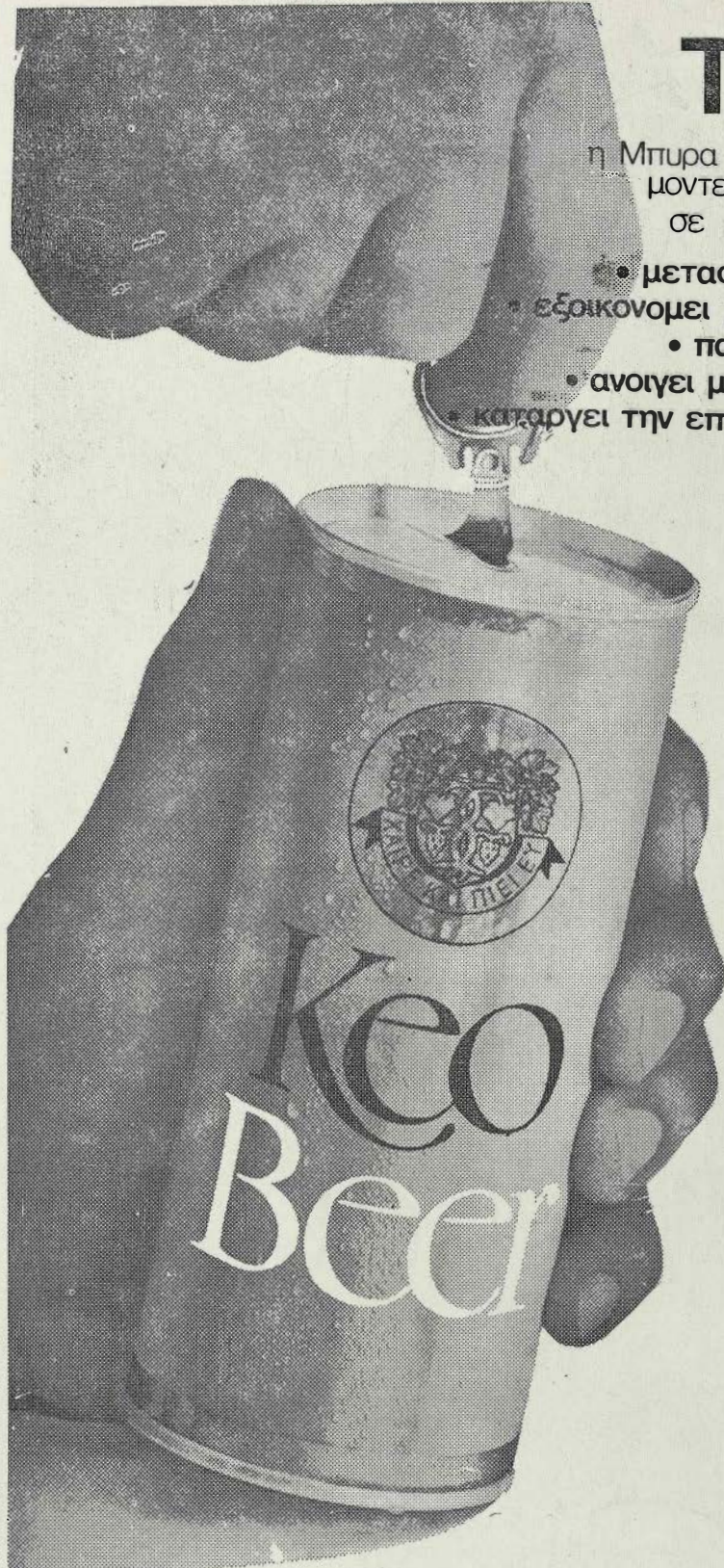
ΛΕΥΚΩΣΙΑ : Οδός Λυκαύργου 5-7-9, Τηλ. 62212 και
Ουσαγόρου 97, Τηλ. 3336

ΛΕΜΕΣΟΣ : Οδός 'Αγ. Ανδρέου 116, Τηλ. 2730

Τώρα

η Μπιρα ΚΕΟ και σε νέα
μοντέρνα συσκευασία:
σε μεταλλικό κουτι

- μεταφερεται ευκολα
- εξοικονομει χωρο και χρονο
- παγωνει γρηγορα
- ανοιγει μ' ενα τραβηγμα
- καταργει την επιστροφη κενων

Μπιρα ΚΕΟ. Παντα ασυναγωνιστη σε ποιτητα. Αγνη, απολαυστικη,
υπεροχη, βαθεια ριζωμενη στην καρδια της Κυπρου.

Μπιρα ΚΕΟ η Μπιρα σε